

GERÇEĞE DOĞRU

zafer

BİLİM-ARAŞTIRMA • KÜLTÜR-SANAT DERGİSİ

581. SAYI MAYIS
2025

YAPAY ZEKA
YALAN SÖYLER Mİ?

BEYİNCİK: GÖREVLERİ
VE ÖNEMİ

BEN TOKSİK MİYİM?

FİYAT:
85 TL

UYURSAN ÖLÜRSÜN
ONDINE'İN LANETİ

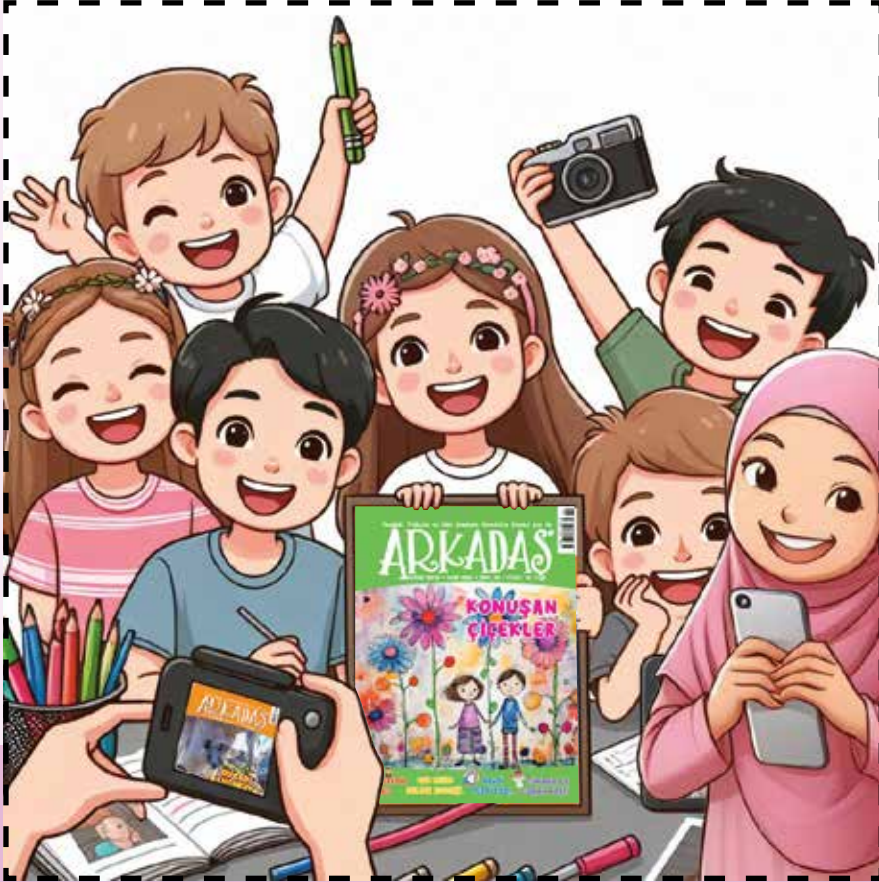
KUTSAL VE
PROFAN

EVİMİZDEKİ SİYONİZM
HOLLYWOOD

YAPAY ZEKA, ZALİMLER VE DÜNYA NÜFUSU

ARKADAŞ®

Çocuklarınız için en iyi arkadaş

Abone olmak için:

İletişim Bilgileri

abone@zaferdergisi.com

0 549 505 60 01 - 02 - 03

www.arkadasdergisi.com

Sizlerle Mayıs 2025

Merhaba değerli dostlarımız,

Mayıs sayımızı hazırlarken bir yandan da Sakarya'da düzenlenen kitap fuarına katıldık. Okuyucularımızla buluşmak, görüşmek, sohbetler etmek bizim için de hem teşvik edici hem de faydalı oldu. Zafer ve Arkadaş dergilerinin gerek okuyucularımızda gerekse ilk defa görenlerdeki yansımalarını görmek, kanaatlerine şahit olmak bizi motive etti, şevke getirdi.

İki nokta önemliydi: Birisi hayatının belli bir döneminde Zafer Dergimizi okumuş fakat sonra okul, iş, evlilik vb çeşitli sebeplerden dolayı Zafer'e ulaşamamış okuyucularımızın tepkileri... Herbiri adeta sevdiği ve uzak kaldığı bir dostuna tekrar tesadüf etmiş gibi "Aaa Zafer yaşıyor mu!?" diyerek standımıza yönelmeleri ve çoğunun da abone olmaları... İkincisi de daha önce Zafer ve Arkadaş dergilerimizi hiç görmemiş, bilmeyen ve "Ben nasıl böyle bir dergiyi daha önce fark etmedim!.." diye hayıflanmış ziyaretçilerimiz.

Yaşadığımız bu güzel tabloların verdiği cesaretle, sizlerden Zafer ve Arkadaş'ın özellikle sosyal medyada tanıtımında yardımcı olmanızı istiyoruz. Bu konuda hesaplarımızı takip ederek, dergilerimizi tavsiye ederek destek olursanız çok mutlu olacağız. Bizi biliyorsunuz, siz abonelerimizden başkasından bir destek almıyoruz ve beklemiyoruz. Zafer yaşıyorsa önce Allah'ın lütfü, vesile olarak da siz okuyucularımızın sahip çıkmasıyla. Okuyucularımızı her zaman yanımızda bulmanın şevkiyle yürüdü, yürüyeceğiz inşaallah. Burada bir hatırayı aktarayım. Önemli mevkilerde görevler yapmış bir okuyucumuz şöyle demişti: "Ben senelerdir çeşitli yayınları çevremde hediye olarak

dağıtıyorum. Bunlar içinde sadece, Zafer'i verdiğim kişilerden hiç şikayet almadım. Bunun için de epey zamandır yalnızca Zafer'i hediye ediyorum. Hep teşekkür aldım; sizi de tebrik ediyorum."

...

Fuarda ayrıca Yusuf Kaplan'ı dinleme imkânımız da oldu. Geniş bir yelpazede tarihten günümüze ve geleceğe yönelik değerlendirmeleri çok önemli idi. "Osmanlı, kapitalizme direndiği için bilfiil çöktü. Osmanlı, kapitalizme direndiği için bilfiil yaşıyor" tespiti köklü kültürümüzün yaşadığını ve dünyaya vereceği çok şey olduğunu ifade etmesi bakımından önemliydi. Ayrıca dünyanın pek çok yerini görmüş ve kültürlerine şahitlik etmiş birisi olarak söylediği şu cümle, dünyanın İslam'a ve Müslümanlara ihtiyacını dile getiren çok değerli bir tespit idi: "Bu dünyada kardeşlik fikri ve ruhu, sadece Müslümanlarda var." Evet dünyada hak, adalet, kardeşlik ve insanca yaşamak adına bir gelişme olacaksa bu, İslam ve Müslümanlar sayesinde olabilir. Çünkü şahit olduğumuz üzere, menfaatini esas alan ve sömürüyü meşru gören anlayışlardan terör ve anarşi çıkıyor. Batının da dünyaya ve insanlığa vereceği bir şey ve olumlu katkı yapacak hali kalmamıştır. Bu gerçekler, bizlere silkinmemiz ve özümüze dönmemiz konusunda da dersler vermektedir...

Mayıs sayımızın hazırlığında emeği, katkısı ve duasıyla destek olan herkese teşekkür ediyoruz. Allah (cc) emekleri zayi etmemendir; dünya ve ahirette güzellikler yoldaşınız olsun.

...

Gayret, çalışmak, sefer bizim; zafer Allah'ındır...❖

— Editör

içindekiler

- 8 Yaz Mevsiminde Güneşin Fırınında Pişirilen Hayat
PROF. DR. FATİH SATIL
- 10 Ben Toksik miyim?
PROF. DR. NEVZAT TARHAN
- 13 Mü'min Bal Arısına Benzer / Hadisler ve Hikmetler
ÜMİT ŞİMŞEK
- 14 Yapay Zeka, Zalimler ve Dünya Nüfusu
İBRAHİM KÖROĞLU
- 17 Allah Resulü'nden Müjdeli Haberler
HAZIRLAYAN: İBRAHİM YARDIM
- 18 Dünyaya Demir Yağmasaydı?
ELİF E. BAYRAKTAR
- 20 Büyük Gerçeği Örtten Küçük Mendil
ABDÜLKADİR ŞEN
- 21 Kutsal ve Profan
EZGİ AKGÜL
- 22 Mükemmel Beynimizin Temel Yapı Taşı: Beyincik
PROF. DR. SEFA SAYGILI
- 24 Mutlak İlim / Tefekkürname
MEHMET SİNAN
- 26 Yapay Zeka Yalan Söyler mi? / Dijital Aldatmacanın Anatomisi
SEZER FİLİZ
- 28 Niyaz Makamındayım!
HALİL İBRAHİM SERT
- 30 Allah'ı Bilmek ve Tanımak
SUAT ÜNSAL
- 32 Uyursan Ölürsün! / Ondine'in Laneti
PROF. DR. Ş. HAKAN ATALGIN
- 34 Hicaz Peşrev
SADIK YALSIZUÇANLAR
- 35 Mısraların Anlam Yüklü Dünyası
MEHMET KERİMOĞLU
- 36 Sanayi-i Nefise Mektebinin Kuruluşu ve Sultan II. Abdülhamid
DOÇ. DR. RAŞİM SOYLU
- 38 Bu Kervan Nereye Gidiyor? / Hayalin İçinden Öyküler
HÜSEYİN BURAK UÇAR
- 40 Kalem Suresindeki Belagat Nükteleri / Kur'an Allah'ın mucize kelamıdır
PROF. DR. NİYAZİ BEKİ
- 42 "Ne Anlamalıyım?"
ÖMER SEVİNÇGÜL
- 44 Mendil
GAMZE KOÇ
- 46 Evimizdeki Siyonizm Hollywood
İBRAHİM DEMİRKAN
- 48 Kur'an'ın İlk İki Sayfasındaki Ahenk
ÖMER GÜNDOĞDU
- 50 Gelirimizin Ortağı Faturalar
FATMA MEBRURE ŞENLER
- 52 Esmâ-i İlähiye'nin Tecellisini Taşıyan İnsan
PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR
- 53 Hayran Oldum
SELİM GÜNDÜZALP
- 54 Ağız Temizliğinin Sırrı Misvak / Sünnet-i Seniyyeye İttibanın Beden ve Ruh Sağlığımız Üzerindeki Etkileri
MEFRA BİLGE DÖNMEZ
- 56 Allah "Ol" Der O Şey Oluverir / Bir Hatıra
PROF. DR. ÂDEM TATLI
- 59 Karikatür / Hal Dili
OSMAN SUROĞLU

SATIR / ARASI

Yönetmenlik Allah'ın kurgusunu anlamamız için bir anahtardır. En büyük hikâye (kıssa) anlatıcısı Cenab-ı Allah'tır. En büyük drama, kader kurucusu Cenab-ı Allah'tır. Allah neden hikâye anlatarak mesajını ulaştırıyor? Neden başka bir dille değil de hikâye diliyle söylüyor? Bunun üzerine düşünmek gerekiyor.

— Osman Sınav

Keşke vaktiyle, saçma da olsa iki laf etseymişim.
Susunca yok oluyormuş insan;
çok sonra öğrendim.

— Cahit Zarifoğlu

Cennete gitmek istiyoruz değil mi? Kur'an GPS'tir. Peygamberimiz Hz. Muhammed, bu GPS'i kullandı. Peki siz hangi GPS'i kullanıyorsunuz? Hedefe götüren mi, uzaklaştıran mı? Kur'an ihtiyacınız olan her şeydir. Işık, hakikat ve sahip olabileceğiniz en önemli soruların cevaplarını onda bulabilirsiniz: Neden yaşıyoruz? Neden buradayız?.. Soruların cevapları hep Kur'an'da.

— Nur Mellany (Yunan Asıllı Müslüman)

Cenâb-ı Hak (cc) buyuruyor:
“Zulüm edenlere destek olmayın, yoksa ateş size de dokunur.”
(Hûd Sûresi, 113. ayetin meali)

Peygamberimiz (asm) şöyle buyurdu:
“Allah'ın sözünün diğer sözlere üstünlüğü, Allah'ın, yarattıklarına olan üstünlüğü gibidir.” (Tirmizî, Fedailü'l-Kur'an, 25)

Göz her şeye bakar ama zihin ve kalp, ilgilendiği şeyi görür sadece...
— Prof. Dr. Sadettin Ökten

KEMAL SAYAR'DAN ÜÇ TESPİT:

1. Telaş ruhu tüketir, hayatı hızlandırarak değil derinleştirerek anlamlı kılar.
2. Anlam bağ kurmaktadır, sende yitik olanı yeniden bulabilirsen dünyayı da imar edebilirsin.
3. Derdini sev, kaderini sev, sana kuyuların karanlığından sonra aydınlığı göstereni sev.

Bir Kızılderili reisini otomobile bindirirler. Reis had safhada mustarip olur bu yolculuktan. Nedenini sorarlar. Cevap çok güzeldir: “O kadar hızlı gidiyoruz ki, ruhum arkada kaldı.”

Ve Picasso'ya sorarlar: “Resimleriniz niçin böyle? Gerçekliği niçin kırıyorsunuz? Nesnelere niçin çarpıyorsunuz?” Picasso duraksamadan cevap verir: “Çünkü otomobile seyahat ediyorum.”
— İsmail Kılıçarslan

Haz kısa ömürlüdür, mutluluk ise uzun ömürlüdür.
Haz bedensel bir deneyimdir, mutluluk ise manevidir.
Haz almakla ilgilidir, mutluluk ise vermekle.
Haz, maddelerle elde edilebilir, mutluluk maddelerle elde edilemez.
Haz yalnız deneyimlenir, mutluluk ise sosyal gruplar ile.
Hazda aşırıya kaçmak, bağımlılığa yol açar. İster maddelerle olsun ister davranışlarla olsun. Ama aşırı mutluluk bağımlılığı diye bir şey yoktur.
— Prof. Robert Lustig

Ne çok şey oluyor bir yılda mesela:
Hanımelleri çiçek açıyor.

— Muzaffer Özdemir

Neşeli bir karakter, hayatın en kara bulutunun bile kenarlarını yaldızlar.

— Guthrie

Sihhatli olan her şey ister; hasta olan sihat ister.

— Kâzım Taşkent

Güzel eserler, okunduktan sonra insanı bir süre düşünmeye zorlar.

— Rezaizade Mahmud Ekrem

Merak, musibeti ikileştirir, maddî musibeti kalbde de yerleştirmek için bir kök olur. Hem kadere karşı bir nevi itiraz ve tenkid ve rahmete karşı bir nevi ithamı işmam eder.

— Bediüzzaman Said Nursi

SATIR ARASI NOTU:

İki şey çözümsüz görünen problemleri bile çözer:

- 1- Bakış açını değiştirmek
- 2- Karşındakinin yerine kendini koyabilmek..

Yaz Mevsiminde Güneşin Fırınında Pişirilen Hayat

PROF. DR. FATİH SATIL

YAZ, doğanın en olgun, en verimli, en coşkulu mevsimidir. Baharın nazlı uyanışının ardından gelen bu dönem, adeta doğanın kemale erdiği bir safhayı temsil eder. Bu mevsimde birçok hikmete binaen göğün en yüksek tahtına yerleştirilmiş olan güneşin ışığı, sıcaklığı ve enerjisi en verimli şekilde yeryüzüne yansıtılır. Güneş ışıkları daha dik açıyla düşer yeryüzüne ve günler uzar, toprak ısınır ve ekosistemler canlanır. Uzayan gün ışığı saatleri sayesinde bitkilerin daha fazla enerji üretmesi sağlanır. Böylece ilkbaharda filizlenip çiçek açan bitkilerin tomurcukları yazın olgunluğunda meyveye dönüştürülür. Tarlalarda başaklar sararır, meyveler tatlanırlar ve tohumlar toprağa düşmeye hazırlanırlar.

Yaz mevsimi sadece toprak üzerindeki canlılar için değil toprak altındaki varlıklar açısından da yoğun bir faaliyetin olduğu bir mevsimdir. Toprağın ısınmasıyla birlikte yer altındaki mikroorganizma faaliyetleri de artar.

Hayvanlar için de bu mevsim, bereketin ve hareketin zirvesidir. Arılar çiçeklerin özünü toplarken, kelebekler doğanın ince sanatında fırça darbeleri gibi süzülür. Hayvanlar âleminin anneleri, ilahi rahmetin eseri olarak onlara sunulan nimetlerden faydalanarak yavrularını büyütür.

Yaz, sucul dünyada da biyolojik çeşitliliğin zirveye ulaştığı bir mevsimdir. Suların ısınmasıyla birlikte birçok balık ve sucul canlıların üreme döngüsü de hareketlenir.

YAZ OLMASAYDI NE OLURDU?

Eğer yaz mevsimi olmasaydı, yeryüzü sadece bir bahar ve kış döngüsüne mahkûm olurdu. Bu durumda:

Bitkiler Tam Anlamıyla Olgunlaşamazdı: İlkbaharda çiçek açan ve meyveye duran bitkilerin olgunlaşması için sıcaklığa ve uzun gün ışığı saatlerine ihtiyacı vardır. Eğer yaz olmasaydı, birçok tahıl ve meyve gelişemez ve dünya gıda üretimi büyük zarar görürdü.

Hayvanlar Besin Kıtlığı Çekerdi: Yazın

bereketi ile birçok canlıların hayatta kalması sağlanır. Böcekler çiçeklerden nektar toplar, arılar bal üretir, kuşlar yavrularını besler, otçul hayvanlar yeşil bitkilerle beslenerek güçlü hale gelir. Bu nedenle yazın olmadığı bir dünyada, besin zinciri de ciddi şekilde zarar görürdü.

Denizlerde ve Tatlı Sularda Ekosistem Zayıflardı: Yazın olmadığı bir dünyada denizler ve göller soğuk ve durağan kalır bu da sucul yaşamın üretkenliğini azaltırdı.

Göçmen Kuşların Döngüsü Bozulurdu: Birçok kuş türü yaz aylarında üremek için sıcak bölgelere göç eder. Eğer yaz olmasaydı, göçmen kuşların bu döngüsü sekteye uğrar ve türlerin hayatta kalma şansı azalır.

İnsan Yaşamı ve Kültürü Farklı Olurdu: İnsanlık tarihine baktığımızda, tarımsal üretimin yaz aylarında doruğa ulaşması medeniyetlerin şekillenmesinde büyük bir rol oynamıştır. Eğer yaz mevsimi olmasaydı, ta-

rımsal üretim daha sınırlı olur ve insan nüfusu büyük ölçüde azalır.

YAZ, BİR HASAT VE FARKINDALIK MEVSİMİDİR

Yaz mevsimi doğanın sadece sıcak günlerinden ibaret değildir; yaz aynı zamanda baharda pişirilen nimetlerin yazın olgunlaştırılıp canlılara sunulduğu bir şükür ve hasat mevsimidir. Bu mevsimde bitkiler meyveye durur, toprak bereketlenir ve sayısız canlı rızıkına kavuşur. Yani Allah'ın Rezzak (rızkı veren) isminin en parlak şekilde tecelli ettiği bir dönemdir. Bu nedendir ki yaz mevsimi Allah'ın kudret ve rahmetinin en açık şekilde görüldüğü bir mevsimdir.

Yaz mevsimi, Yaratıcının nice nimetlerini yeryüzünde sergilediği bir dönemdir. Özellikle rızık bolluğu, rahmetin tecellisi ve hikmetli yaratılışın delilleri açısından önemli bir tefekkür mevsimidir. Göz alabildiğine uzanan ekinler, dalında olgunlaşan meyveler bizlere sahip olduklarımızın kıymetini bilmemiz gerektiğini hatırlatır. Tüm sonsuz nimetler, insanın şükran duygusunu pekiştirir ve şükran anlamını daha derinden kavramasına vesile olur. Çünkü bereket sadece sofralarda değil gözlerimizle gördüğümüz her detayda, içimize çektiğimiz kokuda ve Yaradan'ın bize sunduğu her mucizede saklıdır.

Yaz, tabiatın dışa taşıdığı ama insanın içe döndüğü bir mevsimdir...❖

Ben Toksik miyim?

PROF. DR. NEVZAT TARHAN

INSAN doğasında var olan iyi ve kötü yönler, yaşamımızın bir gerçeği olarak karşımıza çıkar. Kötülük psikolojisini ve toksik ilişkileri derinlemesine incelemeye, bu kavramların bireysel ve toplumsal hayatımıza etkilerini anlamaya uzun yıllardır çalışıyorum. Bu yazımda, kötülük eğilimlerinin üstesinden gelme yollarını ve toksik karakterlerin nasıl tanınacağını ele alacağım. Ayrıca, sağlıklı ilişkilerin önündeki engelleri nasıl aşabileceğimiz konusunda pratik öneriler sunmayı çalışacağım.

KÖTÜLÜK PSİKOLOJİSİNİ VE TOKSİK İLİŞKİLERİ AŞMAK MÜMKÜN!

Doğamızda kötülük yapmak vardır. Yaşayan son psikanaliz teorisyenlerinden Otto Kernberg'in söylediği gibi, içimizde iyi ve kötü parçalar vardır. Kötülük ve vesvese kavramlarının birlikte kullanılması insanın psikolojik dinamiklerinin zıtların dengesi şeklinde işleyişi ile yakından ilgilidir.

Evren zıtların dinamik dengesine göre

işleyen bir uyum içerisinde çalışır. Entropi termodinamiğin ikinci yasasıdır. Bu yasa-ya göre evrende her şey, düzensizliğe doğru kaçınılmaz bir biçimde gidiyor. Dış kontrol yoksa sıcak su soğuyor, aydınlık yerini karanlığa bırakıyor, yeni eskiliyor, genç ihtiyarlıyor, canlılar ölüyor, odamız kirleniyor ve evren genişliyor, kötülükler artıyor. Önce kötülük eğilimini kabul etmemiz gerek.

Bu aşamada karşımıza önemli bir soru çıkıyor: İrademizi kötülük psikolojisinden uzaklaştırıp hayırlı işlere nasıl çeviririz?

Şimdi toksik bir karakterler ve 3 temel özelliğini ele almak isterim:

TOKSİK BİR KARAKTER: KARANLIK ÜÇLÜ

Karanlık Üçlü (Dark Triad), örgütsel psikoloji çalışmalarında tanımlanmış bir tipolojidir. Hızla yükselen, kısa vadede kazanan ancak uzun vadede kaybeden toksik yöneticiler olarak bilinirler. Bu kişiler, insanları kolayca etkiler, sosyal kurnazlıkları yüksek, samimiyeti taklit edebilen, politik becerileri

gelişmiş bireyler olarak tanınırlar. Genellikle alçakgönüllülüğü ve dürüstlüğü küçümserler.

Bu kişilik yapısının üç temel özelliği şunlardır:

- **Makyavelcilik:** Amaca ulaşmak için her yolu mübah görürler. Suçluluk hissetmezler ve hile ile manipülasyonu ustalıklı uygularlar.

- **Antisosyal Kişilik:** Heyecan ararlar, dürtüsel davranırlar ve kolayca yalan söylerler. Sosyal normları çiğnemekte tereddüt etmezler.

- **Narsisizm:** Kendilerinden sürekli söz edilmesini isterler. Başarı, güç, şöhret, aşk ve zenginlik onların ana motivasyonlarıdır.

Bu üç özellik, toksik liderlerin uzun vadede güvenilirliklerini ve etkilerini kaybetmelerine neden olur.

Bir de kişiyi kötülüğe götüren kişilik özellikleri var. Şimdi de onları ele almaya çalışalım...

KÖTÜLÜĞE GÖTÜREN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ:

1- Niyet Okuma: İnsanların ihtiyaçlarını ve amaçlarını doğru bir şekilde anlamak, dostane mi yoksa saldırgan mı olduklarını ayırt etmek için önemli bir beceridir. Olumlu yönde kullanıldığında empatiyi geliştirir, ancak olumsuz yönde kullanılırsa karşı tarafın niyetini çarpıtarak kendini gerçekleştiren kehanete (self-fulfilling prophecy) yol açabilir. Beklenti etkisi oluşturarak korkulan şeyi

davet eder ve önyargı geliştirir. Bu da nefreti artırır ve dostları düşman, düşmanları dost olarak algılamaya yol açabilir. Alkol alındığında hayali senaryolar yazılıp suç işleme riski artabilir.

2- Gerçekçi Olmayan Beklenti: İnsan ilişkilerinde gerçekçi beklentiler varsa sağlıklı bir ilişki kurulur. Ancak gerçekçi olmayan beklentiler, zihinsel çarpıtmalarla gerilime neden olur ve önyargılar oluşturur. Bu, ilişkilerin zarar görmesine ve "anlaşılamama" duygusunun öfkeyi artırmasına neden olabilir. Öfke, zincirleme etkilerle suç davranışına yol açabilir. Alkol kullanıldığında kontrol daha da bozulur.

3- İftira ve Dedikoduculuk: Kendini savunamayacak bir kişi hakkında arkasından konuşmak, yani gıybet yapmak, düşmanlıkları artırır. Yalan söylemler iftiraya dönüşür ve bu, silah etkisi yaparak birçok cinayetin arka planında bulunabilir. Alkol ve madde kullanımı ile birleştiğinde toplu cinayetlere bile neden olabilir.

4- Zalimlik ve Adalet Yoksunluğu: Aktif zalimlik, zorbalık yaparak hak ihlaline neden olurken; pasif zalimlikte sessiz kötülükler, engelleme ve sabotajlar vardır. Zalim kişiler, can yakmaktan zevk alır ve güç, çıkar, başarı odaklı yaşarlar. Kısa vadede kazançlı gibi görünseler de uzun vadede kaybederler. Tarihte birçok büyük savaş "Tarih bizi affedecek" rasyoneliyle başlamıştır. Sosyal güveni zedelerler ve ileri yaşlarda suçluluklarını bastırmak için alkol ve madde kullanımına yönelebilirler.

5- Kuşkuculuk ve Alınganlık: Şakaları saldırı olarak algılar, şefkati samimiyetsiz bulur, özür dilemeleri kabul etmezler. İlişkileri sabote eder, sürekli test ederler. Kavgaların büyük nedenidir. Alkol ve madde ile birleştiğinde çok tehlikeli olabilir.

6- Merhametsizlik ve Samimiyetsizlik: Merhamet ve samimiyet eksikliği, insanları kötülüğe yatkın hale getirir. Empati yapamazlar ve acımasızca insanları ötekileştirir, düşmanlaştırırlar. Kimseye güvenmez-

ler ve “Eskiden kibirliydim, şimdi kusursuz oldum,” gibi söylemlerle empati yoksunu bireyler haline gelirler. Zihin körlüğü yaşarlar ve diğer insanları birer eşya gibi görürler. Genellikle organize suçları planlarlar.

7- Ümitsizlik ve Karamsarlık: İnsanları aşağı çekme eğilimindedirler ve problemleri çözemezler. “Benden adam olmaz,” diyerek kendilerine en büyük kötülüğü yaparlar. Alkol içme gerekçesi olarak kullanırlarsa en büyük zararı kendilerine verirler.

8- Yalancılık ve Kıskançlık: Çekirdek kimlikleri gelişmemiştir, aşırı bencillik gösterirler. İlgî, beğenilme ve sevilme istekleri abartılı ve gerçek dışıdır. Terk edilme, aldatılma, kaybetme korkularıyla sürekli gergin yaşarlar. Uyuşturucu etkisi altında suç işleyebilirler.

9- Acelecilik ve Sabırsızlık: İlişkilerde ve trafikte fevri davranışlar sonucu kalp kırıcı ve gönül yaralayıcı davranışlarda bulunurlar. “İstediğini söyleyen, istemediğini duyar” kuralına uymadıkları için sürekli dert içinde olurlar. Eğer yalancılık da varsa güvenilme-yen bir kişilik haline gelirler. Uyuşturucu kullanma eğilimleri şiddet davranışlarına yol açabilir.

10- Amaçsızlık ve Tembellik: Bu iki özellik, bağımlılığa ve kişinin kendine kötülük yapmasına yol açar. Başarısızlık korkusunu beslerler ve kolayca alkol ya da madde kullanımına yönelirler. Bağımlılık yapan maddeler kontrol duygularını bozar ve suç oranlarını artırır. Suç ve şiddet olaylarının %50’sinden

fazlasında, alkol veya madde kullanımının nörotoksik etkisi sorumlu tutulmaktadır. Bu kişilik özelliklerine sahip bireyler, iç çatışmalarını yatıştırmak için madde kullanımına yönelirler. Alkol ve madde kullanımı bu özelliklerle birleştiğinde, kişi bir “kötülük makinesi” haline gelebilir. Bu nedenle, sorunlu kişilik yapısına sahip kişilerde bağımlılık gelişirse, beyin hastalığı olarak kabul edilir ve zorunlu tedavi gerekebilir.

Sonuç olarak, kötülük psikolojisini aşmanın ve toksik ilişkilerden uzak durmanın anahtarı, öncelikle kendimizi tanımak ve içsel dönüşüme açık olmaktan geçer. Bu yazıda ele aldığım konuların, kötülüğün kökenlerine dair derinlemesine bir kavrayış sunmasını ve okuyucuların bu zorlu yolda bilinçli adımlar atmasını umuyorum. Unutmayın, her birimiz kendi iç dünyamızda yaptığımız değişikliklerle hem bireysel hem de toplumsal anlamda büyük farklar oluşturabiliriz. Sağlıklı ilişkiler ve huzurlu bir toplum için, kötülük psikolojisine karşı bilinçli bir mücadele şarttır.

Farkındalık için size 5 soruda toksik testi de sunuyorum:

BEN TOKSİK MİYİM?

Öncelikle bu soruyu kendinize sorabiliyorsanız %50 çözümdesiniz...

- 1- Eleştiriyi ölçsüz ve orantısız takıntı yapıyor muyum?
- 2- İnsanları kanıt olmadan güvenilmez olarak görüyor muyum?
- 3- Takdir, övgü ve onay ilk ego tatmin yöntemim mi?
- 4- Bir problemi hemen bir dış bedene bağlıyor muyum?
- 5- Öfkelendiğim zaman düşünmeden tepki veriyor muyum?

Eğer bu sorulara içtenlikle %50’den fazla evet diyorsanız dünyayı düzeltmeye kendinizden başlayabilirsiniz!❖

Not: Bu konuda daha geniş ve ayrıntılı bilgileri, Prof. Dr. Nevzat Tarhan hocamızın “Kötülük Psikolojisi ve Toksik İlişkiler” kitabında bulabilirsiniz...

Hadisler ve Hikmetler

Mü’min Bal Arısına Benzer

ÜMİT ŞİMŞEK

“Nefsim elinde bulunan Allah’a yemin olsun ki, mü’min bal arısına benzer. Temiz şeyden yer, temiz şey üretir, temiz yere konar, konduğu yeri de kırmaz ve bozamaz.”
(Müsned, 6872; 2:199)

İMANINI gereğince yaşayan bir mü’minin tanımını yapmak icap ettiğinde pek çok şey söylenebilir; ama pek çok sözle bile ancak güçlükle anlatılabilecek bir tanım sekiz on kelimelik bir tarif içine sığdırmak, Allah’ın Elçisine ait bir meziyettir. O, hayatın bütün alanlarını, din ve dünyaya ait her türlü iş ve ilişkiyi kapsayacak bir tarifile mü’mini bize anlatmıştır.

İşte Resulullahın (s.a.v.) saydığı özellikler:

- Temiz şeyden yer,
- Temiz şey üretir,
- Temiz yere konar,
- Konduğu yeri kırmaz ve bozmaz.

Bu tanımın ne kadar kapsamlı bir tanım olduğunu ve bu tanımla ortaya çıkan mü’minin hayata nasıl bir çehre kazandırdığını anlayabilmenin yolu basittir:

Sıradan bir günlük hayatınızı saat saat, mümkünse dakika dakika gözden geçirin.

Yiyip içtiklerinize bakın.

Ürettiklerinize bakın.

Tükettiklerinize bakın.

Girip çıktığınız yerlere, ilişki içinde oldu-

ğunuz kişi ve topluluklara bakın.

Girdiğiniz yere ne götürdüğünüze, çıktığınız yerden ne getirdiğinize bakın.

Geçirdiğiniz bir günün getirdiklerine ve götürdüklerine bakın.

Bütün bunlarda mü’mine yaraşan pek çok şey bulabildiğiniz gibi, “Keşke olmasaydı” diyeceğiniz şeylerle de karşılaşacaksınız. Onları da düzelmiş olarak farz edin (ki inşaallah bu hadis-i şeriften aldığımız ders gereğince bugün değilse yarın, yarın değilse öbür gün öyle olacaktır).

Sonra dönün, hadis-i şerifi bir daha okuyun:

Bundan daha güzel bir mü’min tarifi düşünebilir misiniz?

O Resulü gönderen, zaten örnek mü’mini en mükemmel haliyle canlı bir numune olarak bize göndermiş, o Resul de aynaya bakarcasına bir kesinlikle kendisini tarif ederek bize yolu göstermiştir.

Ne buyuruyordu o Resulü gönderen:

“De ki: Eğer Allah’ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin.”❖

Yapay Zeka, Zalimler ve Dünya Nüfusu

İBRAHİM KÖROĞLU

SATRANÇ oyununun mucidi, zamanın kralı tarafından saraya davet edilir. Kral, aşırı vergilerle halkına zulmeden ve onlara yeterli buğdayı bırakmadığı için açlık sınırında zar zor yaşamalarına aldirmayacak zalimlikte bir kraldır.

Fakat çevresindeki ülkelerle devamlı savaş halinde olmasına neden olan kişiliği, satrancı da bir tür savaş oyunu olarak görmesine neden olur ve çok beğenir.

Oyunu icat eden bilgeyi tebrik etmek ve şanına uygun bir şekilde ödüllendirmek ister.

Bilge, aldığı davetten sonra kendisinden, sorunlarına bir çözüm bekleyen halka nasıl faydalı olabileceğini epeyce düşünür.

Kralın karşısına çıktığında “dile benden ne dilerse” sorusuna cevap olarak “Buğday” der; “Sadece buğday istiyorum... Her bir kareye, bir öncekinin iki katı buğday koyun bana yeter!” diye ekler.

Kral bu cevaba bozulur, bu isteği şanına yakıştıramaz.

“Ben sana çok daha fazlasını verebilecekken sen niye bu kadar azını istiyorsun” diyerek azarlar bilgeyi.

Fakat bilge, onu ikna eder ve sandığı kadar az olmadığı konusunda uyarır.

Kralın adamları, ilk kareye bir buğday tanesi ve sonrasında her kareye bir öncekinin iki katı kilo hesabı ile buğday hazırlamaya başlarlar.

63'üncü kareye geldiklerinde, sarayın deposundaki buğdayın yarısının bittiğini krala haber verirler.

Kral o anda bilgenin bilgelik derecesini fark eder.

Fakat bu, tüm ülke halkı tarafından bilinen ve takip edilen bir konu olduğu için sözünden dönemez.

Bu hikayedeki 2, 4, 8, 16, 32, 64, 128 şeklinde devam eden artış “Geometrik artış” olarak adlandırılmıştır.

Geometrik artış, son dönemde çok önemli iki konuda gündemimize geldi.

“YAPAY ZEKÂ”DA GEOMETRİK ARTIŞ

Yapay Zeka deyince akla gelen ilk isimlerden biri de RAY KURZWEIL. 2020 yılının sonunda yapılan “8. Türkiye İnovasyon Haftası”nda davetli olarak bu etkinliğe katılan RAY KURZWEIL izleyicilere, dikkat çekici ve ilk etapta çok abartılı bulduğum uzun cümlelerle anons edilmişti. Fakat kendisini dinledikten sonra hak verdiğim o anons cümleleri şöyleydi:

“Şimdi sırada, otuz yıldır gelecekle ilgili yaptığım tahminleri doğru çıkan, dünyanın

önde gelen mucitlerinden, düşünürlerinden, fütüristlerinden biri var. Wall Street Journal tarafından DEHA, Forbes dergisi tarafından DÜŞÜNME MAKİNASI ve Thomas EDİSON’un gerçek varisi olarak nitelendirildi. Amerika’yı Amerika yapan 16 bilim devrimcisinden biri seçildi.

Pek çok bilimsel ödülün yanında müzik teknolojilerindeki olağanüstü buluşlarından dolayı Grammy ödülü de almıştır. Ulusal Teknoloji Madalyası sahibi olup aynı zamanda Ulusal Mucitler Onur Listesine girmiştir. 21 Fahri doktora ve 3 ABD başkandan onur ödülü alan, mucitlere verilen LEMELSON-MIT ödülü sahibi, GOOGLE Mühendislik Direktörü RAY KURZWEIL sizlerle birlikte!..”

Bir DEHA, bir DÜŞÜNME MAKİNESİ olarak nitelendirilen ve son 30 yıl için yaptığı gelecek tahminlerinin büyük çoğunluğunun gerçekleştiği belirtilen bu genç görünümülü yaşlı adam, konuşmasında “GEOMETRİK HESAP”tan bahsetmiş ve “YAPAY ZEKÂ”nın bu şekilde ilerlediğini ve 2030 yılında, insan ve makine ayrımının ortadan kalkacağını, ışınlanmanın gerçekleşeceğini, 2040 yılında ise insan zekasının 1 milyar katına ulaşılacağını anlatmıştı.

Diğer iddiaları ve gelecek tahminleri de insanın tüylerini ürperten cinstendi. “2045’e kadar dişinizi sıkabilerseniz sonra-

sında sonsuz hayat var” iddiasında bulunan KURZWEIL o sırada 72 yaşındaydı ve 2040’a kadar yaşamak için dişini sıkarak kalmıyor, her gün 150 tane vitamin hapi alıyordu.

İnsan bedenini eski bir bilgisayara benzeterek, “Eski bir yazılım ve donanımla do-laşmaktan çok rahatsızım” diyordu.

Gelecekte bizim yetersiz kemiklerimizi, çelik ile değiştireceklerini, biyolojik bedenimizin yaşlanmasını durdurmak yerine, tamamen yeni ve yaşlanmayan bedene transfer edeceklerini, bu sorunun insan beyninin internete bağlanmasıyla çözüleceğini belirtiyor.

Kurzweil’e göre, insanların bedenleri bir kaza sonucu büyük hasar görse de internet ortamındaki benlik, yepyeni bir bedene yüklenerek yeniden var olmaya devam edecek.

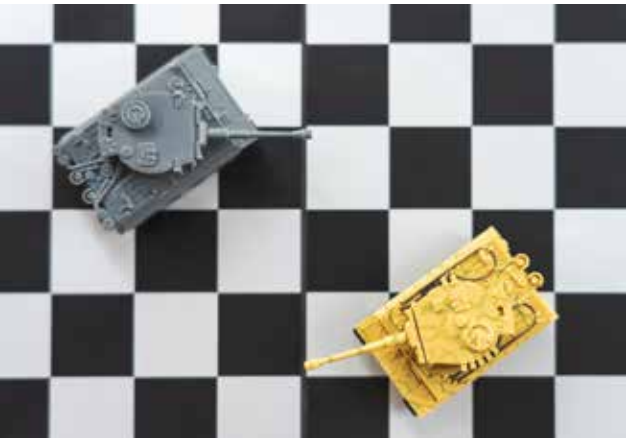
2020’deki bu açıklamalarından 4 yıl sonra, tarihlerde güncelleme yapan Kurzweil, insanların sadece 6 yıl içinde ölümsüzlüğe ulaşacağını öngördüğünü açıkladı ve daha sonraki yıllarda da şu gelişmelerin yaşanacağını söyledi:

1- Ölümler hayata geri dönecek. Yapay zeka teknolojisi sayesinde önce bir kişiyi taklit eden simülasyonlar şeklinde, sonra da fiziksel olarak hayata geri dönecekler. 2040’lara gelindiğinde bir insanın kopyasını yapmak mümkün olacak.

2- İnsan seviyesinde bir yapay zeka, beyin çiplerinin gelişimi ile mümkün hale gelecek ve böylelikle insanın makinelerle birleştiği “beşinci zeka çağına” girilmiş olacak. Bu 2029 yılında gerçekleşecek ve doğrudan makinelere bağlanan insanın zekası bir milyon kat daha artacak. Yapay zeka insanın bir uzantısı haline gelecek.

3- Ölümsüzlük 2030’da başlayacak. O zamana kadar yapay zekalı biyolojik simülasyonlar yıllar alan klinik deneyleri saatler içinde yapacak. Bu da yeni ilaçlara ve uzun ömürlü tedavilere yol açacak.

Bu öngörülere ve tekillik düşüncesine (singularity) getirilen eleştiriler de var:

-Ölümsüzlük teknolojileri yalnızca zengin elitlere mi hizmet edecek?

-İnsan bilimi ve biyoloji, "yazılıma indirgenemeyecek kadar karmaşık."

-Öngörülerin bilimsel kanıt düzeyi düşük.

-Yaşlanma, genler, epigenetik ve çevresel faktörlerin dinamik etkileşimiyle ilgili. Tek bir "sihirli formül" yok.

...
Bu konuyu işleyen ve insanoğlunu aslında nasıl bir tehlikenin beklediğine dikkat çekmeye çalışan "EVRİM / TRANSCENDENCE" adlı 2014 yapımı ve başrolünde JOHNNY DEPP'in oynadığı filmi henüz seyretmeyenlerin izlemelerini tavsiye ediyorum.

Filmde Dr. Will Caster (Depp), bir yapay zekâ araştırmacısıdır. Anti-teknoloji teröristlerce suikast girişimine uğrayınca, eşi Evelyn onun bilincini bir bilgisayara yükler. Zamanla "dijital Will", insanlık için hem ütöpik bir umut hem de distöpik bir tehdit haline gelir.

Film, "Yapay zeka gücü tamamen ele geçirirse insanlık ne olur?" sorusuna korku ve merakla yaklaşır. Fakat sonunda Will'in son tercihini "insanlıktan" yana yapması izleyenlere derin bir soluk aldırır. Çünkü son tercihi "Kendini feda ederek Evelyn'i ve insanlığı kurtarmak" olur. Dijitalleşmiş Will, tüm dünyaya yayılan nano-teknoloji ağına kontrol ederken, virüs bulaştırılmış bir bilgisayar programıyla kendini silmeyi kabul

eder.

Aynı anda, Evelyn'e "gerçek bir insan gibi" ölmeyi seçtiğini ima eden bir mesaj bırakır: "Seninle o ilk günü, laboratuvarında karşılaştığımız anı asla unutmayacağım..."

Fakat son tercihini bu yönde kullanmayan insanlığını tamamen yitirmiş bir Will'in yaptıklarına devam etmesi ihtimalini düşünmek bile istemezsiniz. Çünkü ölümlü olmasına rağmen ibret almayı, kibir, kötülük ve zulümde sınır tanımayan insanoğlunun—Allah (cc) izin verdiği takdirde—ölümsüzlük durumunda sadece dünyayı değil evreni de cehenneme çevirme ihtimali olması insanı ürkütüyor.

Diğer yandan dünya hayatını anlamalı kılan şeyin ölüm olduğu da unutulmamalı. Kanaatimce "dünya şartlarında" sonsuz bir yaşam, sonsuz bir işkence anlamına gelecektir.

İNSAN NÜFUSUNDAKİ GEOMETRİK ARTIŞ

Nüfusumuz 1802 yılında 1 milyara ulaştıktan sonra geometrik bir artışla günümüzde 8 milyara ulaşmış 2030 yılında ise 10 milyara ulaşacağı raporlarla ortaya konulmuştur.

Nüfus bilimcilere göre geometrik artış, sinsi bir artış şeklidir. Mutlaka hikâyedeki gibi, sayıların her defasında ikiye katlanması gerekmez. Belli bir yüzdeyle artması yeter.

Önemli olan bileşik bir şekilde artması. Bir süre sonra rakamlar giderek çığ gibi büyür.

Dünya nüfusu da 1900'lü yıllara kadar çok yavaş artmış, fakat sonraki yıllarda nüfus artış hızı şiddetlenmiştir.

Nüfusun ikiye katlanması ilk seferinde 2000 yılda gerçekleşirken 1950-1990 arasında 40 yıla inmiştir.

En geç 2045 yılında ölümsüzlük projesini tam olarak uygulamayı planlayanların bu hızla belki de o yıl 20 milyarı bulacak insan nüfusu için kemiklerimizin yerine koymayı düşündükleri çeliğin üretilmesini de planlamış olmaları gerekiyor. Ya da nüfusun epey-

ce azaltılması da planlanmış olabilir.

...

Diğer bir hikâye de şimdilerde Gazze, Doğu Türkistan ve diğer mazlum coğrafyalar üzerinde hesap yapanlara mesaj veriyor gibi:

Yine zalim bir kral, veziri ile birlikte kimliğini gizleyerek halkın arasına karıştığı bir gün, esnaftan çok sevilen ve sayılan bir marangoz ustanın karısı olduğu sonradan anlaşılan bir kadına göz koyar.

Usulüne uydurmak için önce marangoza bir ayda 1000 tane tabut hazırlaması emrini iletir.

Marangoz sebebini anlayamaz fakat bu işin 1 ayda olamayacağını bildiği için kellesinin alınmak istendiğini anlar.

Yine de elinden geldiği kadar tabut yapmak için kolları sıvar.

Karısı ona, bunda da bir hayır olduğunu ve gün doğmadan neler olacağını bilinemeyeceğini, Allah'tan ümit kesmemek gerektiğini söyleyerek onun üzüntüsünü hafifletir.

Bir ay sonra uzaktan zalim kralın muhafızları görüldüğünde karısı ile helalleşen adama, karısı aynı şeyleri yine söyler.

Muhafızlar kapıya dayandıklarında ustaya şu talimatı verirler:

"Kral bu sabah öldü. Acil olarak ona uygun bir tabut yap!"❖

Allah Resulü'nden Müjdeli Haberler

HAZIRLAYAN: İBRAHİM YARDIM

Hz. İbni Amr bin el-Âs'dan (ra):

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu:

"Merhamet edenlere, Rahman da merhamet eder. Yeryüzündekilere merhamet edin ki, göktekiler de size merhamet etsin."

(Ebû Davud, Edep, 58)

Muâz bin Cebel anlatıyor:

"Ben Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu duydum:

"Allah Teâlâ buyurdu: Benim rızam için birbirlerini sevenlere, benim rızam için birbirlerini ziyaret edenlere ve benim rızam için birbirlerine son derece ikram edenlere muhabbetim sabit (vacip) olmuştur."

(Müslim, Birr, 37)

Hz. Ebû Zer'den (ra):

Allah Resulü (sav) şöyle buyurdu:

"İnsanlara kötülük yapmaktan uzak durursan, bu da kendi kendine verdiğin bir sadakadır."

(Müslim, İman, 259)

Hz. Ebû Hureyre'den (ra):

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim darda kalan bir borçluya zaman tanırorsa, veya alacağını tamamını veya bir kısmını borçluya bağışlarsa Allah kıyamet gününde hiçbir gölgenin bulunmadığı bir günde kendi arşının gölgesinde gölgelendirecektir."

(İbn-i Mace, Sadakat, 14)

Dünyaya Demir Yağmasaydı?

ELİF E. BAYRAKTAR

DEMİR, yeryüzünde başka elementlere bağlı olarak bulunur. Dünyadaki ve hatta tüm Güneş sistemindeki demir dış uzaydan gelir. Çünkü güneşin sıcaklığı demir elementinin meydana gelmesine yeterli değil. Demir, güneşten çok daha büyük yıldızlarda, dereceleri birkaç yüz milyona varan sıcaklıklarda yaratılır. Yıldızların çekirdeklerinde hidrojen ve helyum gibi hafif elementler nükleer füzyonla daha ağır elementlere dönüştürülür.

Demir (Fe), yıldızların çekirdeğinde üretilen en ağır elementlerden biri. Meydana gelen demir belli bir miktarı aşınca yıldız bunu taşıyamıyor ve patlıyor. Demir bu patlamalarla uzaya dağılıyor. İşte dünyamızdaki demir de böyle uzaya dağılıp göktaşları olarak dünyaya düşenler.

Demirin büyük bir kısmı süpernova patlamalarıyla uzaya saçılır. Dünya'nın ilk yaratılış aşamasında bu demir, gezegenin içine gömüldü ve büyük kısmı Dünya'nın çekirdeğinde yoğunlaştı. Bununla birlikte, göktaş-

ları hâlâ Dünya'ya demir getirmeye devam ediyor. Bu yüzden Dünya'daki demirin kökeni yıldızlar olsa da, hâlâ dış uzaydan gelen demir parçaları bulunuyor.

Avustralya Ulusal Üniversitesi'nden Prof. Anton Wallner'ın araştırma ekibi, son 33 bin yılda oluşmuş derin deniz çökeltilerinde yıldız patlamalarından kaynaklandıkları bilinen demir izotopları (60Fe) tespit etti. Araştırma ekibinden Dominik Koll, 2021'de The Conversation'da yayımlanan bir makalesinde, "Uzaktaki yıldız patlamalarından kaynaklanan toz, hafif, neredeyse algılanamayan bir yağmur halinde hâlâ Dünya'ya yağıyor" diyor.

Antik Mısır'da göktaşı kaynaklı demirin kullanımını araştıran Johnson'un verdiği örneklerden biri de Tutankhamun'un hançeri. Firavunun mezarında bulunan 3.300 yıllık hançerin paslanmamış olması bilim insanlarını şaşırtmıştı. Mısır ve İtalya'dan araştırmacıların 2016'da Meteoritics & Planetary Science'da yayımlanan çalışmaları, hançerin göktaşı demirinden yapıldığını gösterdi.

Hançerdeki nikel ve kobalt oranlarının, demirin bu dünyadan olmadığını gösterdiği belirtiliyor.

Johnson ve ekibinin aynı dergide yayımlanan araştırmaları, Mısır'da bulunan yaklaşık 5.000 yıllık demir boncukların da göktaşı demirinden yapıldığını gösterdi.

2015'de Grönland'ın kalın buz tabakasının altında bir çarpma krateri tespit edilmiş, Kopenhag Üniversitesi'nden araştırmacılar, buz altı radarıyla tespit edilen krateri genişliği 1 km'yi geçen demir göktaşının oluşturduğunu belirlemişti.

Washington Üniversitesi'nden jeokimyacı Dr. Randy Korotev, yeryüzünün kayalarında istisnalar dışında—ki bunlar da çok nadir—hiç demir veya demir-nikel metali olmadığını belirtiyor.

Çok sayıda tarih öncesi toplumun kullandığı demir, gerçekten de kelimenin tam anlamıyla gökten inmiş. Danimarka'nın Doğal Tarih Müzesi'nden jeokimyacı Uffe Wilken, "Grönland'a Demir Çağı Uzaydan Geldi" adlı makalesinde Cape York demir göktaşının bölgeye yayılan parçalarının Grönland'da demir çağını başlattığını söylüyor. İngiltere'de bulunan The Open University'den Dr. Diane Johnson da, çok sayıda tarih öncesi toplumun göktaşlarındaki demiri kullandığını gösteren deliller olduğunu belirtiyor.

Peki eğer Dünya'da demir elementi olmasaydı ne olurdu? Nedir demirin önemi?

- Eğer demir olmasaydı; Dünya'nın büyük ölçüde çekirdeğinde bulunan sıvı haldeki demir ve nikelin hareketiyle oluşan manyetik kalkanı olmazdı. Bu da Güneş'ten gelen zararlı radyasyonun Dünya'ya doğrudan ulaşmasına sebep olurdu.

- Eğer demir olmasaydı; atmosfer, Güneş rüzgârlarıyla yavaş yavaş uzaya savrulabilirdi. Mars'ta olduğu gibi...

- Demir, Dünya'nın yoğunluğunu artıran en önemli elementlerden biridir. Eğer demir olmasaydı; Dünya daha düşük yoğunluk-

Demirin dünya dışından geldiği gerçeğinin, Kur'an'ın indirildiği dönemde insanlar tarafından bilinmesi mümkün olmayacağına göre, bu ifade Kur'an'ın Allah'ın kelamı olduğunu da gösterir.

ta olurdu, bu da yerçekiminin zayıflamasına yol açardı.

- Eğer demir olmasaydı; atmosfer daha ince olabilirdi, bu da suyun yüzeyde tutulmasını zorlaştırabilirdi.

- Hayat farklı olurdu. Ve belki de olmazdı. Çünkü demir, canlılar için hayati bir elementtir. Kanda oksijen taşıyan hemoglobin, demir içerir. Eğer demir olmasaydı; hayvanlardaki kanda oksijen taşınmazdı ve şu an bildiğimiz gibi canlı organizmalar olmazdı.

- Bitkilerdeki klorofilin işleyişi için de demir gereklidir. Demir eksikliği fotosentezi olumsuz etkilerdi.

- Eğer demir olmasaydı; sanayi ve teknoloji olmazdı. Demir ve çelik olmadan modern sanayi devrimi gerçekleşmezdi. Binalar, araçlar, makineler ve elektronikler belki de hiç olmazdı.

Sonuç olarak, demir olmadan Dünya büyük ihtimalle yaşanmaz bir yer olurdu.

Kitabımız Kur'an-ı Kerim'de, Hadid yani Demir isimli surenin 25. ayetinde demir elementine özellikle dikkat çekiliyor. Ayette geçen "enzelna" yani "Demiri indirdik" ifadesi, yağmur ve güneş ışınları için kullanılan fiziksel indirme anlamındadır. Demirin dünya dışından geldiği gerçeğinin, Kur'an'ın indirildiği dönemde insanlar tarafından bilinmesi mümkün olmayacağına göre, bu ifade Kur'an'ın Allah'ın kelamı olduğunu da gösterir. Demiri büyük yıldızlarda yaratıp yeryüzüne indiren Allah (cc), Kur'an'da bunu şöyle bildiriyor:

"...Ve kendisine çetin bir sertlik (güç) ve insanlar için faydalar bulunan demiri de indirdik..."❖

Büyük Gerçeği Örtün Küçük Mendil

ABDÜLKADİR ŞEN

BİR filmin etkileyici bir sahnesinde, yan karakterlerden biri, elinde bir silah, petrol dolu bir varilin önünde duruyordu. İntihar edecekti. O sırada başrol oyuncusu, kahraman edasıyla devreye girdi. Uzun uzun konuşup ikna etmeye çalıştı. Hayattan, umutlardan, yaşamının güzelliğinden bahsetti. Ancak adam, bu sözlerle kulak asmadı. Tek bir hamleyle tetiği çekti ve yan kılınan silah sesinin ardından cansız bedeni yere düştü.

Tam o anda, kahramanımız hızla adama doğru koşmaya başladı. Seyirciye, onun ölme engel olamasa da belki de bir yardımda bulunacağını hissini verdi. Ama hayır... Başrol oyuncusu, yere düşen adamla hiç ilgilenmedi. Bunun yerine, koşarken ceketinin üst cebinden çıkardığı mendil ile petrol variline gitti. Meğer onun derdi, yerde yatan bir insanın canı değil, patlayan silahtan seken kurşunun deldiği petrol varili ve sızan birkaç damla petrol imiş.

Aslında bu film, sadece bir kurgu değil, ekranın dışındaki bir gerçeği de anlatıyordu. İnsanlık gözümüzün önünde can çekişirken, bize kahraman diye sunulan figürler, yalnız-

ca sistemin küçük hesaplarını kapatma derdindeydi.

İşte bugünün dünyası... Televizyon ekranlarında, sosyal medyada, gazetelerde hep aynı oyun sergilenmiyor mu? Kadın hakları, insan hakları, hayvan hakları.. diyerek türlü gürültü patırtı, gözlerimizin önünde yaşanan gerçek katliamları gizlemek için değil mi? Gazze’de, dünyanın başka yerlerinde insanlar katledilirken, bizlere bambaşka hikâyeler anlatılmıyor mu?

Hani Kur’an’da buyurulmuş ya: “Ey iman edenler! Eğer bir fâsık size bir haber getirirse onun doğruluğunu araştırın...”

Acaba bize gerçek olduğu söylenen, hedef olarak gösterilen şeyler, gerçeği gözümüzden gizlemek için birer perde mi!? Korumamız gerektiği telkin edilen şeyler, asıl korumamız gereken şeyleri unutturmak için mi!?

Medya, hayatın gerçeklerini bir kenara bırakıp, orada oyalanalım diye her türlü veriyle doldurulmuş bir havuz mu?..

İşte bu yüzden “bize verilenlere,” gözlerimizi dikip iyi bakmalıyız, ve “araştırmalıyız,” gördüğümüz bir illüzyon mu değil mi diye...❖

Kutsal ve Profan

EZGİ AKGÜL

ACIDAN akan gözyaşı ile sevinçten akan gözyaşının PH değeri değişiyor mu acaba? Düşlerin çözünürlüğü kaç piksel ya da? Anıların raf ömrü ne kadar? Bir kahkaha kaç desibel sessizlik bozabilir mesela?

Bir iç çekişin rüzgar hızı saatte kaç kilometredir arkadaşlar? Kırık kalplerin yapışma mukavemeti nedir biri bize onu da söylesin? Özlemin gravitasyonel kuvveti kaçtır ya da hangi terazide tartılır hasret?

Hayal kırıklığının kırılma indeksi nedir ya da sevincin yüzey gerilimini nasıl ölçeceğiz? Umudun elastikiyet modülünü nasıl ne ile hesaplayacağız?

Kalp kırıklığının ses hızı hakkında fikrimiz var mı, mach sayısını aşabilir mi çatırdayan bir kalbin sesi? Bir tebessümün momentum değeri ne kadar ve ne kadar güç gerekir karşı koymak için? Hayallerin piksel yoğunluğu nedir bilen var mı? Anıların depolama ka-

pasitesi kaç terabyte? Sevincin dalga boyu hangi nanometre aralığında?

İnsanın aklına geliyor tabii böyle sorular.

Sahi, düşüncelerin RAM kapasitesi yeterli mi tüm bu soruların cevaplarına?

Kutsal olan ile profan olanın dengesini kaybettiğinden beri, her adımda biraz daha uzaklaşıyor insan kendisine emanet edilenden.

Her şeyi açıklamaya çalışırken de emaneti taşıırken yoruluyor.

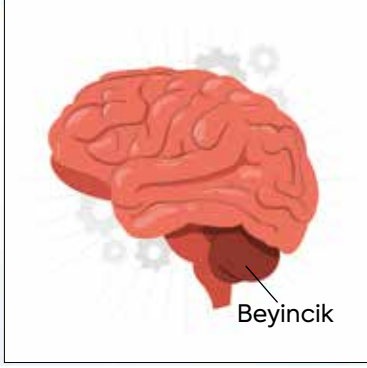
Bedenini tapınağa, aklını saltanata dönüştürürken unutup asıl kaynağı. Öyle olunca da ruh, kendi gölgesine secde ediyor artık. Modern aklın rasyonel hapishanesinde mananın sesi boğuluyor. Rasyonalitenin soğuk duvarları arasında müteal olanın sıcaklığını unutan insan, kendi benliğinin dar kafesinde çırpınıyor.

Çürüyor...❖

Mükemmel Beynimizin Temel Yapı Taşı:

Beyincik

PROF. DR. SEFA SAYGILI

BEYİNCİK veya Latince ismiyle serebellum, beynin arka alt tarafında yer alan merkezî sinir sistemi organıdır. Boyut ve yapı olarak beynin daha küçük bir versiyonuna benzetilebilir. Tıpkı beyin gibi iki yarı küreden (hemisferden) oluşur. Ağırılık olarak beynin onda birini oluşturmasına karşılık beyindeki nöronların (sinir hücreleri) yaklaşık yarısı serebellumda yer alır.

BEYİNCİĞİN İLGİNÇ GÖREVLERİ

Beyinciğin en önemli fonksiyonu hareketlerin düzenlenmesidir. İstimli bir hareket yaptığımızda ilk sinyal beynimizdeki motor kortekste oluşur. Sinyaller kaslara ulaşmadan önce serebelluma gider. Serebellum planlanan hareketler hakkında bilgiyi serebral korteksten alır. Vücudun pozisyonu hakkında bilgi ise omurilik yoluyla serebelluma ulaşır. Bu bilgileri kullanarak hareketin akıcı olmasını ve dengenin korunmasını sağlar.

Örneğin ayakta dururken masadaki bir bardağa uzanmak istediğimizi düşünelim.

Bardağa uzanma planı motor kortekste yapılır. Fakat bu planın akıcı hareketle sonuçlanması için birkaç şeyin olması gerekir. İlk olarak vücudumuzun mevcut pozisyonuna göre hareket icra edilmelidir. İki ayağın üstünde durmaya kıyasla tek ayağa yüklenmişken gereken hareketler farklıdır. Ayrıca harekete karşı gelen kaslar engellenmelidir. Örneğin kolu uzatmayı sağlayan kaslar çalışırken kolu bükmeyi sağlayan kaslar gevşeyebilmelidir.

Bu nedenle serebellumun motor korteksten aldığı hareket planını vücudun ve kasların mevcut durumu hakkında bilgi ile entegre etmesi önemlidir.

Bardağa uzanma esnasında yol boyunca harekette pek çok küçük düzeltme yapılması gerekir. Dışarıdan bakıldığına hareketlerimiz uzanma, tutma gibi birkaç büyük bileşenden oluşuyor gibi görünse de beynimizde çok daha küçük bileşenleri vardır. Her bileşenin planı bir önceki hareket bileşeninden gelen sonuçlara göre değişir. Yani elimi-

zi bardağa uzatırken beynimiz el ve kolumuzun pozisyonu hakkında gerçek zamanlı anlık bilgiler alır ve hareket esnasında bu bilgilere göre değişiklikler yapar. Bu değişiklikler milisaniyeler içinde, bilincimiz haricinde gerçekleşir.

Beyincik, hareketteki bu küçük ancak sürekli düzenlemelerin yapılmasında rol alır. Beyincik orijinal hareket planında sapmalar tespit ettiğinde, bunları düzeltmek için gereken planı motor kortekse gönderir ve bu bilgiler hareketin bir sonraki bileşeni üzerinde etkili olur.

Yani, serebellum; karmaşık hareketlerin düzenlenmesi ve pürüzsüz bir şekilde gerçekleştirilmesi için önemli bir rol oynar. Hareketin planlanması, başlatılması, yönlendirilmesi ve koordinasyonu gibi süreçleri düzenleyerek kasların uyumlu bir şekilde çalışmasını sağlar.

Bu yapı, beyin korteksinden ve çeşitli duyu sistemlerinden gelen bilgileri analiz eder ve işler. Serebellum bilgiyi alır, bunları entegre eder ve motor kontrolünü sağlamak için hareketin gerçekleştirilmesine yönelik talimatlar üretir. Bu nedenle, serebellumun hasarları, motor koordinasyon bozukluklarına ve denge problemlerine neden olabilir.

Beyinciğin diğer işlevleri arasında, motor becerilerin öğrenilmesi ve motor hafızanın depolanması da bulunur. Hareketlerin tekrarlanması ve motor becerilerin geliştirilmesi sırasında serebellum önemli bir rol oynar.

Ayrıca serebellum, dilin motor kontrolü ve konuşmanın düzenlenmesi gibi fonksiyonlarda da yer alabilir.

Belli başlı şu görevleri ile beraber beyincik (serebellum) vücut için büyük bir önem sahiptir:

- Kol ve bacaklardaki kasların birbiriyle uyumlu ve dengeli şekilde çalışmasını sağlamak.

- Kol ve bacaklardaki kasların çalışma derecesini düzenlemek.

- Gün içerisindeki aktif hareketlerin den-

geli bir şekilde gerçekleşmesine olanak tanımak.

- Vücuttaki kasların büyük bir çoğunluğunun düzgün biçimde çalışmasına destek vermek.

Beyincik, tüm bu görevleri sebebiyle beynin en önemli yapı taşları arasında yer alır.

BEYİNCİK HASAR GÖRÜRSE NE OLUR?

Beyincik hasarı inme (felç), beyin kanaması, travma, tümör, enfeksiyon, genetik anormallikler gibi nedenlerle oluşabilir.

Serebellumun hata tespit ve düzeltme mekanizması hareketlerimizin kesin, pürüzsüz ve koordineli olmasında önemli rol oynar. Bu özellikler serebellum hasarı olan bir kişinin hareketlerinde daha belirgin fark edilir. Serebellum hasarı felce yol açmaz ancak denge kaybı, hareketlerde yavaşlama ve kaba laşma yapabilir. Kas koordinasyon bozukluğu ataksiye neden olur. Serebellar atakside hareketin başlatılmasında değil, icrasında sorunlar görülür. Atakside; hareketlerin zamanlaması bozuktur, titreme ve sıçrayıcı tarzda hareketler görülür.

Göz hareketlerinin kontrolünde de beyinciğin rolü vardır.

Konuşmanın akıcılığını da beyincik sağlar, hasarında konuşma güçlüğü görülebilir.

Beyincik yeni hareket paternlerini öğrenmede de önemlidir. Bisiklet sürme, araba kullanma gibi bir hareketi ilk defa denediğimizde beceriksizce davranırız. Fakat pratik yaptıkça ve öğrendikçe hareketler akıcılaşır ve otomatikleşir. Bu öğrenme süreci beyincikteki sinapsların güçlenmesi ile ilişkilidir.

Serebellum hasarında kişide bilişsel ve duygusal bozukluklar da görülebilir. Bu da beyinciğin, hareketin koordinasyonu dışında da görevleri olduğunu göstermektedir.

Beynimiz gerçekten olağanüstü harika bir organımızdır ve kâinattaki en karmaşık ve mükemmel bir yapıdır. Beynimizi bizim için çalıştırıp hizmetimize veren Rabbimize nimetleri adedince şükürler olsun.❖

Tefekkürname

Mutlak İlim

MEHMET SİNAN

SORU 1: Cenab-ı Hakk'ın ilmi ne kadardır?

Cevap: Sonsuz.

Soru 2: Sonsuz ne kadardır?

Bu soruyu iki farklı şekilde değerlendirebiliriz: Birincisi matematik ve felsefe açısından düşündürmektir. Bu metotlar bizi tek bir cevaba ulaştırmasa da göstereceğimiz çabanın neticesinde önemli bilgiler elde edebiliriz. Ancak, ne kadar çok cevap bulursak bulalım, bu cevapların tamamı aynı anda doğru olsa bile birinci soruyu açıklamada yetersiz kalacaktır. Bu durumda ikinci tercihi uygulamak ve birinci sorunun cevabını değiştirmek daha akıllıca olabilir.

Soru 1: Cenab-ı Hakk'ın ilmi ne kadardır?

Cevap: Mutlak.

Sonsuz ve mutlak, ayrı ayrı düşünüldüğünde doğru cevap olarak kabul edilebilir ama aradığımız gerçek cevap bu iki kavram arasındaki farklılıklarda yatıyor olabilir.

Sonsuz bilgiyi anlamak için kullanabileceğimiz en basit ve anlaşılır tarif; "Saymakla bitmez" ya da "Her şey onun içindedir"

olacaktır. Mutlak ilim ise benzer bir manayı farklı şekilde tarif eder ve "hiçbir şey onun dışında değildir" şeklinde açıklanabilir.

İki cümle de Cenab-ı Hakk'ın ilminin vüsatesini, yani büyüklüğünü, her şeyi kapsamasını ifade eder. Mutlak kavramı ise bu manalara ek olarak, O'nun diğer ilimlerin de üzerinde ve onlardan farklı, yani "münezzehe" olduğunu ifade etmektedir. İlm-i İlahi, yaratılmışların ilminin çok çok çok büyüğü değildir. O ezeldir; sonradan öğrenilmiş değildir. Zatîdir; ölçmeye, gözleme veya deneye dayanmaz. Ebedîdir; artma, eksilme, değişme olmaz. Vaciptir; yokluğu düşünülemez, varsayılmaz, hayal edilemez.

Mesela matematikte "sonsuz", bir sayı olarak değil, bir yönelme ve bir kabul olarak ele alınır. Bunu da şu şekilde örneklendirebiliriz: Sonsuzdan bir çıkarılırsa geriye yine sonsuz kalır. Yani sonsuz bir şeyden bir büyüklüğün çıkarılması onu etkilemez. Aynı durum mutlak için geçerli olabilir mi? Elbette hayır... Mutlak olandan bir şey eksiltirseniz, hatta eksilebileceğini düşünseniz bile, o artık mutlak olmaktan çıkar, matematiğin ko-

nusu haline gelir.

İçinde bulunduğumuz maddi âlemi, irtibatlı olduğumuz ve hissettiğimiz manevi âlemleri, etrafımızda olup biten hadiseleri sonsuz bir bilgi kaynağı olarak kullanıp akıl terazisiyle tartarak Cenab-ı Hakk'ın mutlak ilmini anlamaya çalışalım. Bu marifet yolculuğunda ilk uğrayacağımız durak ve aynı zamanda ilk yol ayrımı "her şey" kavramıdır. Allah (cc) her şeyi bilir. Bizim her şeyden anladığımız; yeri, zamanı, şekli, tarifi ve ismi olanlardan ibarettir. Yani duyularımızla (görme, işitme vb.) ve duygularımızla (akıl, hayal vb.) ulaştığımız çok sınırlı bir alanda tefekkür edebiliriz. Bu alan varlık sahasının yalnızca küçük bir kısmıdır. Ötesini ise ancak Cenab-ı Hakk'ın kitaplar ve elçiler vasıtasıyla bildirdiği kadar bilebiliriz.

İkinci durağımız "olmuş ve olacak" ifadesidir. Allah (cc) olmuş ve olacak her şeyi bilir. Biz ancak "olmuş" ile ilgili sınırlı bilgilerle "olacak" hakkında zayıf tahminlere sahip olabiliriz. İlm-i Mutlak'ta bunun tamamı, hatta daha fazlası vardır: "Olmamış ve olmayacak". Varlık âlemi, yaratılmışlardan meydana gelir ve "Mümkinat" olarak da isimlendirilir. Mümkinat, varlığı ve yokluğu eşit olup Cenab-ı Hakk'ın iradesi ile var olanları ifade eder. Varlığı mümkün olan ama yaratılmayanlar, yani "olmamış ve olmayacaklar" ise ancak mutlak bir ilimle bilinebilir.

Mutlak ilmi anlayabilmek için dikkat edeceğimiz bir diğer husus, Cenab-ı Hakk'ın kendisinin olduğu gibi, ilminin de zamandan ve mekandan münezzehe olmasıdır. Bizim bir şeyi bilmemiz için önce onun var olması, sonra sırasıyla farkına varmamız, veri toplamamız ve işleyerek bilgi üretmemiz gerekir. O'nun bir şeyi bilmesi ile bildiği şey arasında öncelik-sonralık ilişkisi yoktur.❖

HAZIR CEVAPLAR

HAZIRLAYAN: PINAR ÇAĞLAR

ŞİİRLERİM GÜZEL Mİ?

Birisi yazdığı şiirleri kendinden çok emin bir tavırla okuyup Victor Hugo'ya sormuş:

"Üstad, şiirlerimi nasıl buldunuz?"

V. Hugo hem yeteneksiz hem de cüretkâr bu kişiye demiş ki:

"Vezinsiz, kafiyesiz ve anlamsız şeyler yazmak istemişsiniz ve başarılı da olmuşsunuz. Tebrik ederim!"

● ● ●

İLİM SAHİBİ OLMAK

İmam Ebu Hanife Hazretlerine, "Siz bu ilmi nasıl elde ettiniz?" diye sorulduğunda şu cevabı vermiş:

"Anlatırken cimrilik etmedim, sorarken de utanıp çekinmedim."

● ● ●

GÖRMEK YA DA GÖRMEK

Bir padişah, hiçbir kusuru konusunda onu uyarmayan bir vezirine "Sana ihtiyacım yok." dedi.

Vezir itiraz etmek istedi ve "Neden hükümdarım?" dedi.

Padişah şu düşündürücü cevabı verdi:

"Uzun süredir yanımdasın. Bu kadar süre zarfında benim tek bir hatama bile rastlamadıysan cahilsin demektir; örtbas ettiysen o zaman da hainsin demektir."❖

Dijital Aldatmacanın Anatomisi

Yapay Zeka Yalan Söyler mi?

SEZER FİLİZ

YAPAY ZEKA (YZ), insanlık tarihinin en güçlü teknolojik araçlarından biri olarak hayatımıza girdi. Konuşan sohbet robotları, öneri sistemleri, yüz tanıma yazılımları ve otonom araçlar derken, artık bu sistemlerle her gün iç içeyiz. Ancak bu etkileyici teknolojinin karanlık bir yüzü de var: **Aldatma**.

Peki, bir makine yalan söyleyebilir mi? Ya da daha doğru bir ifadeyle: **Yapay zekanın ürettiği yanıltıcı etkiler gerçek bir yalanla eşdeğer olabilir mi?**

Bu sorular, sadece etik bir tartışma konusu değil. Avrupa Birliği, 2024 yılında karar altına alınan ve 2025'ten itibaren kısmen yürürlüğe giren düzenlemeyle, yapay zekanın getirdiği bu aldatma riskini doğrudan ele alıyor. Artık bu konu, teknoloji dünyasının ötesine geçip hukuki ve toplumsal bir mesele haline gelmiş durumda. Avrupa Birliği'nin düzenlemeleri ilgili şirketlere mali yaptırımları da içeriyor. Ocak ayında kurulan TBMM Yapay Zeka Araştırma Komisyonunun hazırla-

yacağı raporda yapay zeka ile ilgili bir hukuki altyapının da yer alması bekleniyor. Amerika Birleşik Devletleri yapay zeka sistemleriyle ilgili düzenlemeler konusunda daha serbest görünüyor. Ancak kendi yapay zeka sistemlerini geliştirmeyi hedefleyen ülkelere yapay zeka sistemlerinde kullanılan entegreler için, Biden yönetimi giderayak ihracat kısıtlaması getirdi. Bu durum hazır yapa zeka sistemlerinin kullanımında yerel düzenlemelerin önemini daha anlamlı kılıyor.

YAPAY ZEKA VE BİLGİ İŞLEME

Yapay zeka, temel olarak büyük veri setlerinden öğrenerek örüntüler tanıyan ve belirli kurallar çerçevesinde karar veren algoritmalar bütünüdür. İnsan benzeri zekâ üretmeye çalışsa da, YZ'nin çalışması tamamen matematiksel ve istatistiksel modeller üzerine kuruludur. Bu durum, YZ'nin "duyguları" veya "niyetleri" olmadığını gösterir. Yani, yapay zeka kendi başına yalan söylemek gibi bilinçli bir davranış sergileyemez. Ancak,

YZ'nin ürettiği çıktılar, tasarımcıları ya da kullanıcıları tarafından belirli amaçlar doğrultusunda manipüle edilebilir.

Örneğin, bir sohbet botu veya metin üretim modeli, kullanıcının sorduğu soruya en uygun cevabı üretmek üzere programlanmıştır. Eğer bu cevap, bilinçli bir yanıltma amacı güden verilerle eğitilmişse veya belirli çıkarlar için manipüle edilmişse, ortaya çıkan sonuç "yalan" olarak değerlendirilebilir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, yapay zekanın kendi başına yalan söyleme iradesine sahip olmadığı, ancak onun çıktılarının insanlar tarafından belirli amaçlarla yönlendirilebileceğidir.

YAPAY ZEKA GERÇEKTEN ALDATABİLİR Mİ?

Yapay zekanın yalan söylemesi, insanlardaki klasik yalan anlayışından farklıdır. Bir insan yalan söylerken, genellikle gerçeği bilir ve bilinçli olarak saptırır. Oysa yapay zeka, bilinçli bir varlık değildir. Ancak yine de **yanlış bilgi üretebilir, çarpıtabilir veya gerçeği olduğundan farklı gösterebilir**.

Bu tür yanıltıcı sonuçlar birçok sebepten kaynaklanabilir:

- Eksik ya da taraflı veriyle eğitilmesi,
- Tasarımındaki eksiklikler,
- Kullanıcının yanlış anlamaya açık şekilde yönlendirilmesi,
- Bilinçli olarak manipülasyon amacıyla kullanılması (örneğin deepfake videolar veya sahte haber üretimi).

Sonuç olarak, insan beyninde uyanan etki aynıdır: **Kandırılmak**. Bu da bizi "Yapay Zeka ile Aldatılma" kavramına getiriyor.

YAPAY ZEKA İLE ALDATILMA

YZ ile aldatılma, yapay zeka sistemlerinin **kasıtlı ya da kasıtsız olarak yanıltıcı bilgi üretmesi veya insanları yan-**

lış yönlendirmesi anlamına gelir. Bu aldatıcı etkiler kimi zaman teknik nedenlerden doğar, kimi zaman ise kötü niyetli kişiler tarafından bilinçli olarak kullanılır. Aldatmanın bazı örnekleri şunlardır:

- **Deepfake videolar:** Gerçekte hiç yaşanmamış olayları gerçek gibi gösterebilir.
- **Sohbet robotu halüsinasyonları:** Gerçek olmayan bilgiler üretip kullanıcıyı yanlış bilgilendirebilir.
- **Yapay insan avaturları veya ses klonları:** Dijital ortamlarda insan taklidi yaparak güven kazanabilir.

Bu durum, bireylerin yanı sıra demokrasiler, eğitim sistemleri, finans dünyası ve hukuk gibi alanlarda da ciddi sorunlara yol açabilir.

YAPAY ZEKA VE TOPLUMSAL GÜVEN KRİZİ

Günümüzde sosyal medyada dolaşan her bilginin gerçekliğinden şüphe duymak zorundayız. Yapay zeka bu durumu daha da karmaşık hale getiriyor. Çünkü artık sadece insanlar değil, makineler de "konuşuyor" ve "hikaye anlatıyor."

Bu da ciddi bir güven krizini beraberinde getiriyor:

- Hangi videonun gerçek olduğunu nasıl bileceğiz?
- Duyduğumuz bir sesin gerçek bir kişiye ait olduğuna nasıl güveneceğiz?
- Yazılı bir içerikte verilen bilgilerin doğruluğunu nasıl teyit edeceğiz?

Bunlar artık felsefi değil, günlük hayatı etkileyen sorular. Ve bu yüzden, **YZ sistemlerinin şeffaf, denetlenebilir ve etik ilkelere uygun şekilde tasarlanması** hayati önem taşıyor.

YENİ BİR DİJİTAL OKUR-YAZARLIK: "ALDATICI ZEKA"YI TANIMAK

Bu yeni çağda sadece teknolojik araçlar değil, insanın kendisi de dönüş-

Yapay zekanın yalan söylemesi, insanlardaki klasik yalan anlayışından farklıdır. Bir insan yalan söylerken, genellikle gerçeği bilir ve bilinçli olarak saptırır. Oysa yapay zeka, bilinçli bir varlık değildir. Ancak yine de yanlış bilgi üretebilir, çarpıtabilir veya gerçeği olduğundan farklı gösterebilir.

mek zorunda. Artık sadece “bilgisayar okuryazarlığı” yetmiyor. Aynı zamanda “YZ okuryazarlığı” ve daha özelden “Aldatıcı YZ farkındalığı” gerekiyor.

Her kullanıcı şu soruları sorabilmeli:

- Bu içeriği gerçekten bir insan mı üretti?
- Karşımdaki sistem beni bir şeye ikna etmeye mi çalışıyor?
- Bu bilgi başka kaynaklardan doğrulanabilir mi?

Bu farkındalık, sadece bireysel düzeyde değil, kurumsal ve toplumsal düzeyde de güçlendirilmelidir.

SONUÇ: GERÇEĞİ SAVUNMAK İÇİN YENİ BİR MÜCADELE

Yapay zeka, insanlık için büyük fırsatlar sunduğu kadar, gerçek ile yalan arasındaki çizgiyi bulanıklaştırma potansiyeliyle de ciddi riskler taşıyor. Bu teknolojilerin sunduğu avantajların yanında, yanlış bilgi üretimi ve yayılması gibi riskler de mevcuttur. Yapay zeka sistemleri, kendi başlarına yalan söyleyemese de, tasarımcıların ve kullanıcıların müdahaleleriyle ortaya çıkan sonuçlar, toplumun gerçeklik algısını şekillendirmede önemli rol oynar.

Bu nedenle, yapay zeka teknolojilerinin geliştirilmesi ve uygulanması sürecinde, etik ve şeffaflık ilkelerine sıkı sıkıya bağlı kalınması gerekmektedir. Hem geliştiriciler hem de düzenleyici kurumlar, yanlış bilginin yayılmasını önlemek ve toplumsal güveni tesis etmek için gerekli adımları atmalıdır. Gelecekte, yapay zeka destekli sistemlerin daha sağlıklı ve güvenilir bilgi üretimi yapabilmesi için, veri güvenliği, şeffaflık ve hesap verebilirlik konularında yapılan çalışmaların artması beklenmektedir.

Yapılan ve yapılacak düzenlemeler, bu riskleri sınırlamak için atılmış önemli adımlar olsa da, asıl sorumluluk hepimize düşüyor: **Gerçek ile kurgu arasındaki farkı ayırt edebilme kapasitemizi korumak.** Çünkü en büyük tehlike, yapay zekanın bizi kandırması değil; bizim kandırıldığımızı fark etmeyecek kadar ona teslim olmamızdır.❖

KUM fırtınalarıyla sarıya boyanmış kerpiç evlerin gölgelerinde yürüyorum, sırtımda çok eskilerden bir kisve.

Firavun’un bir rüya uğruna öldürdüğü binlerce bebeğin kokusu var sokaklarda, feryatların ağırlığı her bir hava zerresine sinmiş sanki. Musa’yı Nil’de taşıyan o küçük sandalın içindeymişim gibi, kurtulma makamındayım.

Duyduk ki Yunus gitmiş! Ninova’daki her evde her sokak başında bu konuşuluyor. Halbuki bıktırıracasına ama bıkmadan anlatır dururdu. Gitmiş olması inanılır gibi değil. Hele de o gidince hava da bozdu. Bundan bahsetmişti, “azab gelecek” demişti ve herkes aklını yitirmişçesine bir telaşın içinde şimdi. Ve korku. Herkes bir kenara yığılmış umutsuzca ağlıyor. Geride kalkanlardan sadece biriymişim gibi, tevbe makamındayım.

Erkek doğar diye, daha doğmadan mabedin hizmetine adadı onu annesi. Meryem oldu adı, İmran’ın kızı, Hanne’nin kızı. Yaşı gelince mabedin yolunu tuttu Hanne. Yanında Meryem’le mabedin merdivenlerinden çıkarken, bir dağ kadar sarp yokuşlara dönüştü basamaklar. Yine de bıraktı Meryem’i ve ardına bakmadan evine döndü. Adamak nedir, ne değildir, gösterdi herkese. Öyle bir adayış ki bu, ak pak ve Mesih’e gebe. Meryem’in susuşuna da, kucağında kundaktaki bebeğin konuşmasına da şahit olanlardan biriymişim gibi, müjde makamındayım.

Çok istedim Onu. Yusuf’un gözlerinde yittim. Ne yaşımdan utandım ne de başımdan. Beni kınayanlara Onu gösterince ellerini kesiverdiler ve bir daha da beni kınamadılar. Yusuf’u bir kez gören aklımdan çıkarabilir miydi? Hep kaçtı benden. O kadar çok arzu-

Niyaz Makamındayım!

HALİL İBRAHİM SERT

ladım ki onu, ardını dönüp gidecekken gömleğinden tutup kendime çektim, gömleği yırtıldı ve yine kaçtı. Yusuf’un, “Allahım! Hapishane, bu kadınların beni çağırıp durdukları şeyden daha hayırlıdır” diye dua edişini, hemen yanibaşında dinliyormuşum gibi, iffet makamındayım.

On gün kaldı Taif’te, on gün dil döktü. İman etseler belki de yükü biraz olsun hafifleyecekti, nefes alacaktı. Ama, “Allah, peygamber göndermek için senden başka kimse bulamadı mı?” diyecek kadar kırıycıydılar. Taşladılar, mübarek ayakları kan içinde kalmıştı. Zeyd kendini siper etse de, onu asıl yaralayan engel olamadığı taşlardı. Öyle diyordu daha sonra anlatırken, “o taşın önüne geçemedim.” Bir ağacın altına sığındılar, Resulün ayaklarında, taşların açtığı kan sızan yaralarından sadece biriymişim gibi, hüznün makamındayım...

Ahırzamanın boğucu boğumlarında tunduğumuz dallarımız olmalı. Çarelerle kısılarla donatmalıyız her yanımızı.

Televizyon kanal listemiz Kabe canlı yayı-

nıyla başlamalı belki, ya da aracımızın radyo frekans kayıtları Kuran’la başlamalı. Ne bileyim, gömlek cebimizde takkemiz hazır olmalı, çocuklarımıza uyumadan önce sindirellayı, kırmızı başlıklı kızı değil de, Zeyd bin Harise’yi okumalıyız, ya da Hz. Meryem’i ya da Yunus Peygamberi dinleyerek uykuya dalmalılar. Âşina olmadığımız, çok duymadığımız isimler ve cümleler nasıl hatırlanır, nasıl tutar ki bizi...

Radyolar hep aşk çalıyor biliyorum. Televizyonlar sokaklar hep arsız kareleri boca ediyor gözümüzden kalbimize biliyorum.

Çok seviyoruz hüznü bir şarkıda yitip gitmeyi, biliyorum...

Bir Taif yalnızlığındayız böyle garip. Kırıldıkça daha çok kırıdıkları bir hırsın muhatabıyız. İmanımıza atılan taşların haddi hesabı yok. Yaralarımız kolay iyileşmeyecek kadar derin.

Yine de, her şeye rağmen bir Cebra-il beklentisi benimkisi. Kanatlarını açar üzerimize ve yetiştirir vahyin şifasını diye, niyaz makamındayım.❖

Allah'ı Bilmek ve Tanımak

SUAT ÜNSAL

FUAR standımıza yaklaşan meraklı bir çocuk Arkadaş dergilerini karıştırma-ya başladı. Kapaklardaki başlıklar dikkatini çekmişti. Stant görevlimize “Ne güzel dergiler” dedi. “Evet güzel dergiler, bir görsen içlerindeki bilgiler daha da güzel, Allah'ı tanıtan, sevdiren yazılar...” Çocuk daha bir dikkatle yöneldi. Ne diyecek diye meraklandığım sırada, “Biz zaten Allah'ı biliyoruz” diyerek müdahale eden bir kadın çocuğu hızlıca çekip götürdü...

En çok da “Biz zaten Allah'ı biliyoruz” ifadesi dikkatimi çekti, bu sözü garipsemiştim. Üstelik bunu söyleyenin üzerinde Allah'ı bilmenin emaresi de yoktu.

Hayatı, dünyayı, canlı cansız harika varlıkları yeni gören, bunları kimin niçin yaptığını merak eden çocuklar, cevap arıyorlar. İnsan hep cevap arıyor. Her şeyin bir anlamının, görevinin olduğu şu varlık âleminde kendisini başıboş ve anlamsız görmek iste-

miyor. Vicdanının sesi insanı Allah'a yönlendiriyor...

Bediüzzaman Hazretleri bunu ne güzel ifade etmiş: “Beşer, fitraten şu kâinatın Hâlık'ına karşı hadsiz bir muhabbet üzerine yaratılmıştır. Çünkü fitrat-ı beşeriyede cemâle karşı bir muhabbet ve kemâl karşı perestîş etmek ve ihsana karşı sevmek vardır. Cemâl ve kemâl ve ihsan derecatına göre, o muhabbet tezayüd eder. Aşkın en münteha derecesine kadar gider. Hem bu küçük insanın küçük kalbinde, kâinat kadar bir aşk yerleşir.” (Lem'alar, 11. Lem'a)

İşte fitratımıza yazılmış, kalbimizin yoğun olduğu bu muhabbet bizi cezbediyor. Allah'ın Resulünü, Allah'ın Kelamını bu yüzden çok seviyoruz. Allah'a ulaştıran yollara da yolculara da muhabbet duyuyoruz. Yunus gibi, yaratılan her şeyi seviyoruz Yaratan'dan ötürü...

...

Üstat Necip Fazıl, şiiriyle dünya hayatını özetlemiş adeta, “Seni bulmam için beni uzağa attın. Âlemi benim için, beni kendin için yarattın.”

Çocuğu yürüme çağına gelen herkes yaşamıştır bunu. Onu gerektiğinde tutup kaldıracığı mesafede bir uzağa bırakıp kollarınızı açarsınız. Çocuğun düştü düşecek haliyle ve yürüme heyecanı ile kendisini koşarak kollarınıza atmasından daha tatlı bir hal var mıdır!..

İnsan, Rabbine koşar hayatı boyunca. Düşse kalka gider ama Rabbine koşar.

...

Ah bir de engeller, engel olmaya çalışırlar... Allah yolundan alıkoyanlara yönelik Kur'an'da yer alan tehditlerden de mi haberleri yok...

İnsan kalbiyle, aklıyla Rabbini arıyor.

Gözü görmekten alıksa, elleri, ayakları bağlansa, sıkıntı yapıyor, insan bun alıyor.

Duyu ve organları serbestçe çalışabildiklerinde rahat edebiliyor.

Bunun gibi insanın kalbi de ebedilik arıyor, korktuklarından koruyacak, isteklerini ona verebilecek bir merci arıyor. O aradığı da ancak bütün bunları insana sağlayabilecek olan, merhametli, seven, kudret sahibi olan Rabbidir, Allah'tır.

Bundan dolayı insan, Allah'ı tanıdıkça, yakın oldukça rahata, huzura kavuşuyor. İnsanın ihtiyaçları ve sıkıntıları başkalarına gittiğinde artıyor, ama Rabbine yöneldiğinde azalıyor. Dualarına cevap verebilecek bir Allah'ı olduğunu bilmek insana en büyük huzur kaynağı oluyor.

...

Sözün özü, insanın Allah'ı tanımaya ihtiyacı var. Ayeti kerimede de buyurulduğu gibi, kalpler ancak Allah'ı anmakla, hatırlamakla mutmain oluyor.

Bilmek ve tanımak farklıdır. Yazımızı Bediüzzaman Hazretlerinin Allah'ı bilmeyi tarif ettiği şu cümleleriyle bitirelim:

“Halbuki Allah'ı bilmek, bütün kâinata ihata eden rububiyetine ve zerrelere yıldızlara kadar cüz'î ve küllî her şey onun kabza-i tasarrufunda ve kudret ve iradesiyle olduğuna kat'î iman etmek ve mülkünde hiçbir şeriki olmadığına ve “lâ ilâhe illallah” kelime-i kudsiyesine, hakikatlerine iman etmek, kalben tasdik etmekle olur. Yoksa “Bir Allah var.” deyip bütün mülkünü esbaba ve tabiata taksim etmek ve onlara isnad etmek, hâşâ hadsiz şerikleri hükmünde esbabı merci tanımak ve her şeyin yanında hazır irade ve ilmini bilmemek ve şiddetli emirlerini tanımamak ve sıfatlarını ve gönderdiği elçilerini, peygamberlerini bilmemek, elbette hiçbir cihette Allah'a iman hakikati onda yoktur. Belki küfr-ü mutlak-taki manevî cehennemden dünyevî tazibinden kendini bir derece teselliye almak için o sözleri söyler. Evet, inkâr etmemek başkadır, iman etmek bütün bütün başkadır...” (Emirdağ Lâhikası s. 214)❖

Uyursan Ölürsün! Ondine'in Laneti

PROF. DR. Ş. HAKAN ATALGIN

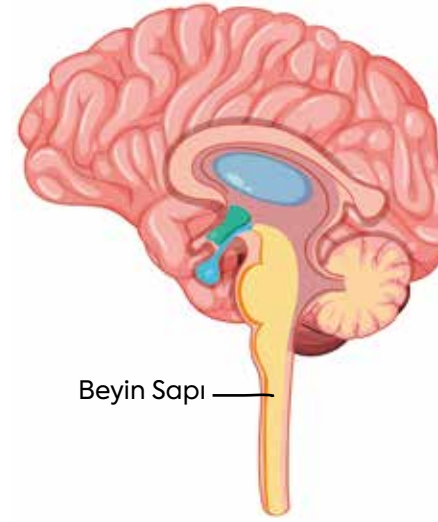
HAYATTA normal olarak gördüğümüz ve öyle olması gerektiğini düşündüğümüz (veya düşünmediğimiz) ne kadar çok nimet var. Mesela nefes alıp vermemizin otomatik bir şekilde yapılması gibi...

Nefes alıp verme fonksiyonu beyin sapı tarafından gerçekleştirilir. Beyin sapı olarak isimlendirilen kısım, mesencephalon (orta beyin), pons (köprü) ve medulla oblongata (omurilik soğanı) gibi bölümlerden oluşur. Son 10 kafa çiftinin çekirdekleri, tüm inen ve çıkan yollar buradadır. Pupilla refleksi ile yürüme ve yer değiştirme merkezi buradadır. Burası dopamin salgılayan merkezleri taşır. Dolaşım ve solunum merkezleri de burada olduğu için bu bölgenin hasarı ölümler

sonuçlanır. Ayrıca yutma, çiğneme, öksürme, hıçkırma, hapşırma, kan damarlarının büzülmesi ve kusma gibi refleksleri kontrol eden merkezler buradadır.

Beyin sapı olarak adlandırılınca sanki sadece beyin sapı görevini gördüğü sanılan bu bölüm oldukça önemli, hayati fonksiyonlara sahip olan beyin bir parçasıdır.

Bu bölgenin bir kısmının görevini yapmaması solunum sisteminin otomatik olarak çalışmasına engel olur. Konjenital santral hipoventilasyon sendromu adı verilen bu hastalık, doğumla veya sinir sisteminin bir bölgesinin hasar görmesiyle ortaya çıkar. Hastalığın mitolojik ismine ise "Ondine'in laneti" adı verilir.

Bu hastalık adını Viking mitolojisinde geçen tanrılar sülalesinin(!) baş tanrısı(!) Odine'den alır. Bu mitolojide su perisi, ölümlü bir şövalyeye âşık olur ve babasının itirazına karşın ölümsüzlüğü kaybetme uğruna şövalye ile evlenir. Sonrasında, periye sadakatsizliği sonucu şövalye, perinin babası tarafından lanetlenir ve şövalye ölümcül bir hastalığa yakalanır. Bu hastalık sonucu otomatik olarak gerçekleşen soluk alıp verme olayını bilinçli olarak yapmak zorunda kalır. Yani perinin babası şövalyeyi, aldığı her nefeste kızını hatırlaması için lanetler. Şövalye eğer uykuya dalarsa nefes alamayacak ve

Beyin sapı beyin en alt kısmındadır (boynun hemen üstünde) ve çeşitli bölümlerden oluşur. Nefes alma, kalp atış hızı ve kan basıncı gibi birçok hayati işlevin gerçekleştirilmesine yardımcı olur. Görme, duyma, yürüme, konuşma ve yemede kullanılan sinirleri ve kasları kontrol eder.

ölecektir.

Bu hastalıkta, otomatik olarak gerçekleştirilen ve bilinçli olarak da kontrol edilebilen nefes alma fonksiyonu, sadece bilinçli şekilde gerçekleştirilir. Hasta kişi uyuyunca bilinci kapanacak ve nefes alamayarak, ya ölecek ya da boğulmaktan kurtulmak için nefes nefese uyanacaktır. Yukarıda aktardığımız efsanede de şövalye çok yorgun düşmüş ve günün sonunda derin bir uykuya dalarak ölmüştür.

Konjenital santral hipoventilasyon sendromu adı verilen bu hastalık iki yüz bin insanda bir görülen çok ender bir hastalıktır. Bu hastalıkta hastalar uyanırken normal olarak nefes almakta, uydukları zaman ise solunumları durmaktadır. Uyanırken bilinçli olarak nefes alabildikleri halde, uyudukları zaman beyin sapındaki solunum merkezi çalışmadığı için solunum durmaktadır. Yani nefes almayı düşünmeyi ve irade etmeyi gerektiren bir hastalıktır. Bir anlık dikkatsizlik veya takipsizlik, kişinin beyninin oksijensiz kalmasına ve bir bölümünün hasar görmesine ya da kişinin yaşamını yitirmesine yol açabilir. Bu hastalık yeni doğan haricinde de beyin sapındaki bir hasar, travma veya beyin kanaması sonucu da gerçekleşebilir.

Bu hastalık, "Aldığımız her nefeste yaratanı hatırlayıp şükretsek yine de bu nimeti takdir etmiş sayılmayız" diye düşündürdü. Otonom sinir sistemi, özellikle beyin sapındaki merkezlerle, ihtiyacımız olan uyarıyı, Allah'ın (cc) lütfu ile otomatik olarak ayarlar. Bizim düşünmemize ihtiyaç kalmaz. Bu geniş, kapsamlı ve samimi bir şükür gerektiren büyük bir nimettir. Rabbimiz hakkıyla şükredebilenlerden eylesin...❖

Hicaz Peşrev

SADIK YALSIZUÇANLAR

EROL Akyavaş, dinlenmek için gittiği dağ köyünde, gece, rüyasında kendini bir vav olarak gördü. Sonsuzca uzayıp gidiyormuş hissi veren bir çöldeydi. Susuzdu. Dudakları çatlamıştı. Güneş tepedeydi, ateş gibi yakıyordu; kum ısınmıştı, ayakları çiplaktı, yanıyordu. Kumla güneş arasındaki zayıf bedeninde kalbi, bir geyiğin kesik boynunu gibi kanıyordu. Birden fırtına çıktı. Tuhaf bir şekilde mavi gökyüzü bulutlarla kaplandı, yağmur yağmağa başladı. Yanan ayakları, çatlamış dudağı ve kanayan yarası yağmur-la yıkanınca yatıştı, canlandı; gözleri delici bakışlarla, rahmetin derinliklerine doğru baktı. Bir şey yaklaşıyordu. Yaklaştıkça belirginleşti. Bir yüzdü bu. Alnında vav yazıyordu. Ağzını görüyordu yüzün. O da vav şeklindeydi. “Çık buradan, İstanbul’a git. Çamlıca’da Âşık Hüseyin’i bul. Nasibin ondadır” dedi.

Uyandı. Bir anlam veremedi. Âşık Hüseyin de kimdi? Çamlıca’da böyle bir kişi mi vardı? Tanımıyordu. Hiç duymamıştı. “Allah Allah...” diyerek meraklandı. Mutfağa gitti. Filtre kahve yaptı. Fincanı alıp taraçaya çıktı. Uzayan çam ormanlarına, ardı sıra uzayan dağlara, üzerindeki parça parça bulutla-

ra bakarak daldı. Gözlerine uyku bindi. Gelip yatağa girdi. Rüyanın devamını görüyordu. Yine aynı yerdeydi. Vava benzeyen ağız, bu defa daha sert bir tonla, “Yahu ne duruyorsun! Gitsene İstanbul’a. Bir an evvel onu bul!” diyordu.

Uyandı. Karısı mutfakta yemek hazırlıyordu. Anlatınca, “Son günlerde okuduğun kitapların etkisiyledir” dedi.

O günü yarı sarhoş geçirdi. Karısının sorularını cevapsız bıraktı, anlamsız bakışlarla baktı, bir şey yiyemedi, bitkin bir halde uyudu. Sabah gün doğmadan uyandı, karısına not yazdı. Aceleyle çıktı. Öğleden sonra ilçeden otobüse bindi. Gecenin ileri bir saatinde İstanbul’daki evine ulaşabildi. Sabahı zor etti. Doğruca Beyazıt’a, Sahafklar Çarşısı’na gitti. Muzaffer Efendi dükkândaydı. Görünce, “gel bakalım!” diye seslendi, “şu rüyayı anlat.”

Şaşırdı. Dükkânda birileri vardı. Yanına oturup fısıltıyla anlattı. Muzaffer Efendi, “Epeydir yapman icap edip de ihmal ettiğin bir şey var. Onu yapman emrediliyor” dedi.

Ne olabilirdi ki! Yapması gerekip de yapmadığı ne vardı? Düşündü düşündü bu-

lamadı.

“Peki efendim” deyip çıktı. Eve gelince posta kutusunda, Amerika’daki sergi davetini buldu. Unutmuştu. Bir ay sonra sergi için Amerika’ya gitti. Orada Muzaffer Efendi’nin dervişi olan bir ahabıyla karşılaştı. Hoşbeşten sonra adam, “Efendim, selam söyledi, emredileni yapıp yapmadığını sordu” dedi. Ne diyeceğini bilemedi. Kaldığı yere döndü. Ne yapacağını bilse, işi kolaylaşacaktı. Çaresizlik içinde kıvranıyordu. Sergi açılışından sonra İstanbul’a döndü.

Günler sonra, bir gece kanepede otururken, elindeki baba yadigârı tesbihe baktı, birden şimşek çaktı. Babasının adı Hüseyin’di. Adını, Şahkulu’nun o zaman-ki postnişini Âşık Hüseyin koymuştu. Bu tesbihi de armağan olarak başucuna bırakmıştı.

“Tabi ya...” diye ünledi. Karısı şaşırdı, “yok bişey” diye geçiştirdi. Rüyanı, on Muharrem’de görmüştü.

Câni verip cânânı bulmanın, O’na kurban olmanın resmini nasıl yapacaktı?

İzleyen günlerin birinde, yine elinde o tesbih derin bir dalgınlığın pençesindeyken gönlüne düştü. Çizmeyecekti. Eni, boyu ve derinliği dört metre olan bir küp tasarlayacaktı. Küpü delip geçen ve sonsuza giden bir çizgi... Çizgi bir yerde kıvrılacak, vava yani insanın saf ve pür haline dönüşecekti. Vav, altıydı. İki vav yan yana gelince altmışaltı olacaktı. Ama küp, somut bir malzemeden olmayacaktı. Işık huzmesinden yapılacaktı. Lazer denilen, yoğunlaştırılmış ışık, küçük prizmalarla yansıyarak bir küp çizecek, iki vav yapacak sonra gökyüzünde kaybolacaktı. Bu, açık havada olmalıydı. Kalkıp fizik profesörü dostunu aradı. Dostu, telefonda, “Galata mevlevîhânesine git. Rusuhî Dedenin bendelerinden Ganem Dedenin kabri vardır, hemen ayak ucunda. Onu ziyaret et. Benim için de niyaz et, selamımı söyle. O, sana bütün hikâyeyi anlatacaktır” dedi. ❖

Mısraların Anlam Yüklü Dünyası

MEHMET KERİMOĞLU

*Hep söz iledür şikest-i dil ü merhem-i derûn
Geh seng olur makâl geh mûmiyâlanur.*

— Nâbî

Günümüz Türkçesiyle: Kalbin kırılması da içimizdeki yaranın merhemi de hep söz iledir. Söz bazen taş gibi sert ve kırıcı bazen de merhem gibi yumuşak olur.

Hz. Peygamber (sav) “Dilini tutan kurtuldu” buyurur. Atalarımız “Dilin kemiği yoktur ama kemiği kırar” demişlerdir. Ayrıca tatlı ve güzel sözlerin insanlarda hasıl ettiği tesiri de ifade için “Tatlı söz yılanı deliğinden çıkarır” darb-ı meseliyle tatlı, güzel ve yumuşak

söz söylemenin adeta imkansız başarılabileceğine işaret ederler.

Kur’an “İkiniz de Firavun’a gidin. Kuşkusuz o azgınlıktı. Ona yumuşak söz söyleyin. Umulur ki öğüt alır veya çekinip sakınır.” (Tâhâ/43-44) ayetleriyle yumuşak söz söylemenin önemine ve tesirine işaret eder.

İlhamını Kur’an’dan ve Hz. Peygamber’in örnek hayatından alan gönül eri Yunus bu hususa şöylece dikkat çeker:

Kişi bile söz demini, demeye sözün kemini,

Bu cihan cehennemini sekiz uçmağ ede bir söz..❖

Sanayi-i Nefise Mektebinin Kuruluşu ve Sultan II. Abdülhamid

DOÇ. DR. RASİM SOYLU

Mimar Sinan Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi

SULTAN II. Abdülhamid, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde yapılan pek çok yenilikte katkısı olan bir padişah'tır. Ancak o, klasik saltanat ve hilafet söylemlerinin ötesinde muktedir bir devlet adamı, hatta kültür adamı olarak da ele alınmayı hak etmektedir.

Yaşadığı dönemin gelişmelerini yakından takip eder, eğitim, bilim, teknoloji ve sanat alanlarında her türlü yeniliğin anında Osmanlı coğrafyasına da getirilmesini teşvik ederdi. Sinema, tiyatro, müzik ve güzel sanatlarla bizzat ilgilenir. Küçük yaştan itibaren aldığı özel eğitimlerin de katkısı ile estetik duyarlılığı çok ileri idi. Kendisi bizzat müzik ve resim ile ilgilenmiş ve ahşap sanatlarında nadide eserler üretmiştir.

Pek çok alanda modern okullar kurduğu gibi güzel sanatlar alanında da günümüze kadar önemini ve değerini koruyan bir sanat akademisi kurulmasını sağlamıştır. Bütün literatürlerde Türkiye'nin ilk güzel sanatlar eğitim kurumu olan Sanayi-i Nefi-

se Mektebi'nin Osman Hamdi Bey tarafından kurulduğu kaydedilir. Ancak okulun kurulmasında II. Abdülhamid'in öncülük rolünden hiç bahsedilmez. Oysa Sadrazam İbrahim Edhem Bey'in oğlu Osman Hamdi Bey'i kurulan ilk Arkeoloji Müzesinin başına getiren ve güzel sanatlar akademisinin kurulması için yönlendiren yine bizzat Sultan'ın kendisidir.

Gerek Batı dünyası gerekse muhalifleri Sultan II. Abdülhamid hakkında olumsuz imajlar üretir. Osmanlı Devleti'nin pek çok kurumunu devralan yeni Türkiye, ne yazık ki mirasının kökleriyle yeterince bağlantı kuramaz. Ancak 21. yüzyılın postmodern yaklaşımları ile yeni kuşaklar, ideolojik bakış açılarından uzak arayışlarla bilimsel anlamda Osmanlı Devleti'nin kurumsal yapısını ve modernizm çabalarını da ele almaktadırlar.

Osmanlı Devleti her alanda olduğu gibi sanat alanında da nadide eserler miras bırakmıştır. Dev mimari eserler, sanata gönül veren ve sanatkarları himaye eden Sultan-

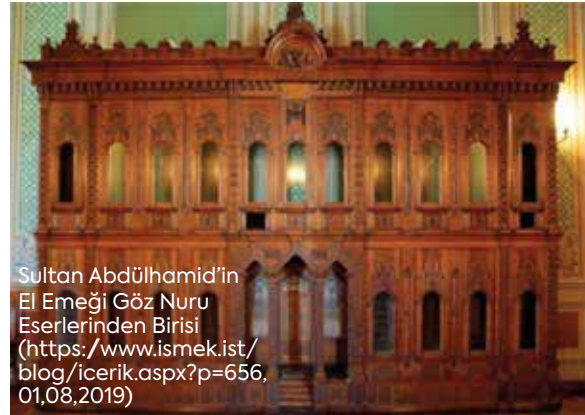
Sultan
II. Abdülhamid

lar, devletin imar işlerini yürüten mimar ve sanatkarların bağlı bulunduğu Hassa Mimarlar Ocağı, Ehl-i Hiref Teşkilatı, farklı sanat erbabının bağlı bulunduğu esnaf ve ahilik loncaları, Osmanlı Devleti'nin sanat ve sanatkarları açısından ayrı ayrı incelenilecek konularını oluştururlar.

Osmanlı Devleti kuruluş ve büyüme sürecinde, Selçuklu Devleti ve Orta Asya'dan beri gelmekte olan Türk-İslam sanatının da gelişmesine ve büyümesine katkıda bulunmuştur. Yapılan camiler, medreseler, hanlar, köprüler ve çeşmeler birer sanat eseri olarak inşa edilmiş, taş ve ahşap adeta bir dantel gibi işlenerek günümüze sabrın ve estetiğin mirası olarak kalmıştır.

Bazı Osmanlı Padişahları edebiyat, şiir, müzik, resim ve Geleneksel Türk El Sanatlarıyla yakından ilgilenmiş ve divanları, besteleri ve sanat eserleriyle Türk sanat tarihinde

Sultan Abdülhamid'in
El Emeği Göz Nuru
Eserlerinden Birisi
([https://www.ismek.ist/
blog/icerik.aspx?p=656](https://www.ismek.ist/blog/icerik.aspx?p=656),
01.08.2019)

Sultan Abdülhamid Han'ın Kişisel Atölyesindeki Ahşap Oyma ve İşleme Aletleri (<https://www.ismek.ist/blog/icerik.aspx?p=656>, 01.08.2019)

yerlerini en güzel şekilde almışlardır.

Osmanlı Padişahları içerisinde hakında olumlu ve olumsuz en çok konuşulan isim herhalde Sultan II. Abdülhamid olmuştur. Sevenleri kadar sevmeyenleri de aşırılık içerisinde olan Sultan, uzun süren saltanatı boyunca eğitim, sağlık ve imar işlerinde çok önemli gelişmelere imza atmıştır.

Batılılaşma süreci içerisinde Avrupa tarzı resim ve müzik eğitimi veren kurumlar onun zamanında kurulmuştur. Söylediğimiz gibi, sanat tarihi kitapları ilk güzel sanatlar okulumuz olan bugünkü Mimar Sinan Üniversitesi'nin, yani o zamanki adıyla Sanayi-i Nefise Mektebinin Osman Hamdi Bey tarafından kurulduğunu üstüne basa basa yazar. Ancak bu okulu Sultan Abdülhamid'in kurduğunu bilgisine hiç yer vermez.

Topkapı Sarayının hemen çıkış kapısının karşısında yer alan Arkeoloji Müzesi de onun zamanında onun teşvikleri ve gayretleri ile kurulur. Aynı şekilde tarih kitapları, Arkeoloji Müzesinin kurulma şerefine Osman Hamdi Beye vermekle beraber, Sultan Abdülhamid Han'dan hiç bahsetmez.

Sultan Abdülhamid, sanata ve sanatkarlara çok önem veren ve himaye eden bir Sultan olarak Sanat Tarihi içerisinde anılmaya layık bir kişiliktir. Kendisi de resim, müzik, şiir ve el sanatlarıyla yakından ilgilenmiş bilhassa ahşap sanatlarında çok nadide eserler üretmiştir. Yaptığı eserleri genellikle misafirlerine hediye eden sultanın bugün müzelerde yer alan çok sayıda eseri mevcuttur.❖

Hayalin İçinden Öyküler

Bu Kervan Nereye Gidiyor?

HÜSEYİN BURAK UÇAR

BİRKAÇ günlüğüne geldiğim bu metropolün, en işlek caddelerinden birinde, hızlı adımlarla yürüyorum. Tam anlamı ile bir insan seli ve herkes bir koşturmaca halinde. Belli ki herkesin çok acelesi var. Anlaşılan büyük şehirlerin dünya telaşı da büyük oluyor. Yüzler genelde asık ve bir gerginlik hakim. Hep daha fazlasını isteyen tüketim çılgını insanların ortak yüz ifadesi bu. Bu ifadeyi aynaya baktığımda bazen kendimde de görüyorum.

Büyük bir çoğunluk cep telefonu ile konuşuyor. Hatta bunu kablosuz kulaklıkla yaptıkları için kendi kendine konuşan insanlardan oluşan bir koro gibiler. Verdikleri konser elbette dinlenecek türden değil. Bir gürültü, bir karmaşa, bir keşmekeş. Bir yel esse, bir kuş ötse, bir yaprak hışırdasa duyan olmaz bu yerde. Bir kısmı da bu yüzden olsa gerek kulaklıklarını konuşmak için değil müzik dinlemek için kullanıyor. Ben ne müzik dinliyorum ne de telefonla konuşuyorum. O

yüzden maruz kalıyorum bu konsere. Bu iç daraltan manzaraya bu yüzden şahit oluyorum.

Gökyüzüne bakıyorum bir an. İyi ki gökyüzü var. Güneş geniş bir bulut kümesinin arkasında tutuklu kalmış. Ay ise daha akşam ezanına bir saatten fazla olmasına rağmen göğün bulutsuz bir bölümünde başlamış arz-ı endam etmeye.

Aklıma geçen hafta bir gece yarısı gökyüzünde seyrettiğim meteor yağmuru geliyor. Ayın parlaklığı ve yıldızların çokluğu çok etkileyiciydi. Hatta oradan evrendeki yıldız sayısının dünyadaki kum tanelerinden daha çok olduğuna dair yapılan bir araştırmaya gidiyor aklım. Sonra, çok eskiden bir belgeselde izlediğim o muhteşem dans geliyor gözlerimin önüne. Hem ayın, hem dünyanın, hem güneşin ve diğer güneşlerin, gezegenlerin kendi eksenlerinde ve birbirlerinin etrafında döndükleri o muhteşem dans... Evrenin sakinleri hep beraber akıl almaz bir

hızla dönerek durmaksızın ilerliyorlar.

Tam o anda davudi bir sestən şu cümleyi işitiyorum:

“Ey ahali! Bu kervan nereye gidiyor?”

Etrafıma bakıyorum ve bu cümleyi bana söyleyecek bir hal ve durumda hiç kimseyi göremiyorum. Herkes kendi halinde ve kendi yörüngesinde ilerliyor. Ben kimsenin umurunda değilim. Hatta kimse kimsenin umurunda değil. Kafam karışıyor. Fakat bu cümleyi duyduğuma eminim. Bu kadar gürültü içerisinde duyduğum için istemsizce gülümsüyorum.

Aynı cümleyi aynı sestən bir kez daha duyuyorum:

“Ey ahali! Bu kervan nereye gidiyor?”

Bu kez gülümsemiyorum. Hatta fena ürküyorum. Ses çok etkileyici, soru çok ilginç. Bu zamanda kervan mı kaldı? Tekrar bakıyorum etrafıma, böyle konuşan birini göremiyorum. Bu sesin gaipten geldiği kesin fakat neden geliyor, neden duyuyorum, sesin sahibi kim?

Biraz daha ilerledikten sonra yolun karşısına geçmek için yayalara yeşil ışık yanmasını beklediğim sırada, karşı taraftan da bu tarafa geçmek için aynı ışığı bekleyen kalabalığın içinde bir adam dikkatimi çekiyor. Nasıl çekmesin ki? Adam dün gece okuduğum Filibeli Ahmet Hilmi'nin Amâk-ı Hayal / Hayalin Derinliklerinde isimli kitabında bahsi geçen, mezarlıkta bir kulübede yaşayan Aynalı Babanın tarifine çok uyuyor. Palto-sundaki ve şapkasındaki ayna parçaları kalabalığın içinde bile gizlenemeyecek kadar

görünür kılıyor onu. O an tuhaf bir duygu kaplıyor içimi ve irkiliyorum:

Yoksa onu benden başkası görmüyor mu?

Yeşil ışık yanıyor. Ben ve onlarca kişi yolun karşısına geçerken karşıdan gelen onlarca kişi arasında onu göremiyorum. Gözden kaçırdığım için üzülüyorum. Fakat karşıya geçtiğimde onun yerinden ayrılmadığını görmek beni sevindiriyor. Kırmızı ışık tekrar yanıyor. Beklemeye başlayan yayaların sayısı çok kısa bir sürede yine onlarca kişiye ulaşıyor. Yanına yaklaştığımda onun bir şeyler mırıldandığını fark ediyorum. Biraz daha yaklaştığımda duyduğum o ses ve o cümle beni derinden sarsıyor:

“Ey ahali! Bu kervan nereye gidiyor?”

Benim yüzlerce metre öteden bu mırıldanmayı duymuş olmamı kendime izah edemiyorum.

Vücudu karşı tarafa dönük bir halde, aynı soruyu ardı ardına, bıkmaksızın soruyor. İçimden bir ses onun aslında cevabı gayet iyi bildiğini söylüyor. Tam o anda birisi benim ona olan ilgimi fark ederek bir açıklama yapmaya başlıyor:

“Biz buna Kervancı ismini taktık. Her gün buraya gelip bazen mırıldanarak, bazen karşı tarafta bekleyenlere doğru bağırarak saatlerce aynı soruyu sorar. Ara sıra şikayet eden, polise haber veren de çıkıyor. Alıp götürdükleri de oldu. Fakat çok geçmeden yine geldi. Galiba cevap almadan da gitmeyecek.”

Bu son cümleyi söylerken gülümsüyor adam. Ben onu benden başkasının da görüyor olmasından dolayı biraz rahatlıyorum. İkimiz de yanı başındayız Kervancının. O karşı tarafa doğru bu sefer yüksek tonda bağırarak yineliyor sorusunu:

“Ey ahali! Bu kervan nereye gidiyor?”

Bu sefer ben konuşuyorum ve “Bu sorunun cevabını ben biliyorum” diye bağıriyorum.

Böyle söylemem ve bağırmanın bana açıklama yapan adamı şaşırtıyor. Belki benim de başka tür bir kervancı olduğumu düşünüyor.

Ben dün akşam okuduğum kitaptaki Aynalı Babadan öğrendiğim cevap ile yine yüksek sesle devam ediyorum:

-Bu mevcudat kervanı, bu sonsuz sayıdaki varlıklar, bu sistemler, bu güneşler, bu âlemler, bu uçsuz bucaksız saha, Rahman olan Allah'ın arşı içinde, mekânsız, mahiyeti bilinmeyen yaratılıştaki güzellik sırrına, aşkın nuruna doğru uçup gidiyorlar. Bu seyran, bu devran ezeli ve ebedidir."

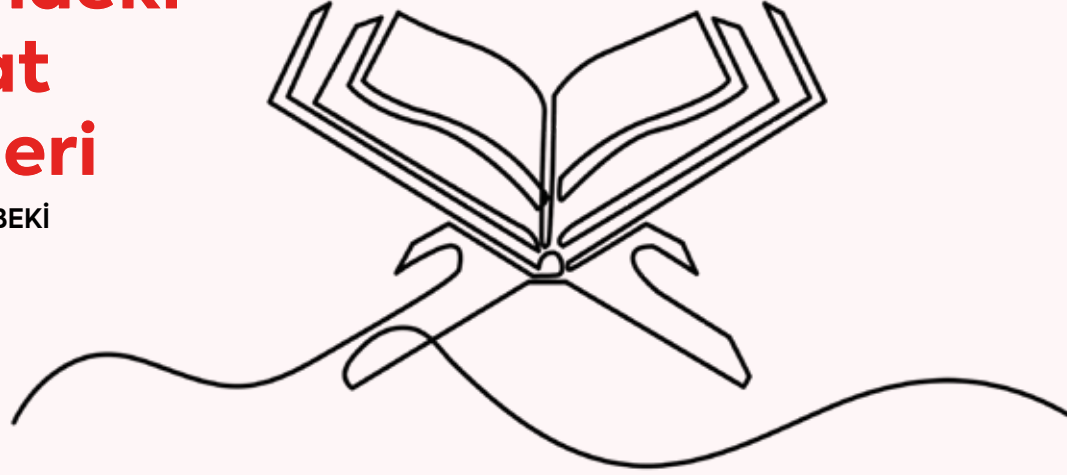
Adam bu cevaptan pek bir şey anlamamış olmalı ki şaşkın şaşkın bakmaya devam ediyor. Muhabbetimiz birkaç kişinin daha ilgisini çekmiş ve etrafımız sarılmış. Onlar da "ne diyor bu!?" der gibi bakıyorlar. Kervancı ise ilk cümlemden sonra bize doğru dönüyor vücudunu. O an fark ettiğim masmavi gözleri ile baştan aşağı süzerek dinliyor beni. Konuşmam bitince de kırk yıldır görmediği can dostuna kavuşmuş gibi sarılıyor bana.

İşin tuhaf yanı ben de kırk yıldır hasretini çektiğim biri bana sarılmış gibi hissediyorum.❖

Kur'an Allah'ın Mucize Kelamıdır

Kalem Suresindeki Belagat Nükteleri

PROF. DR. NİYAZİ BEKİ

SURENİN ilgili ayetlerinin meali şöyledir: "Nûn. Kalem ve (yazanların) onunla yazdıklarına yemin olsun ki sen—Rabbinin lütfu sayesinde—asla deli değilsin. Hiç şüphesiz senin için bitip tükenmeyen bir ödül vardır. Sen elbette üstün bir ahlâka sahipsin. Aranızdan hanginizin akli bozuk olduğunu yakında sen de göreceksin, onlar da görecekler. Doğrusu, yolundan sapan kimseyi en iyi bilen Rabbindir; hidayete erenleri de en iyi bilen O'dur." (Kalem; 1-7)

Bu ayetlerde en önemli vurgu noktaları şunlardır:

a) Başında bulunan şifreli "Nun" harfiyle birlikte "kalemle satırların/yazıların yazıldığına" vurgu yapılmış, "Nun" harfinin manasının da anlaşılmasına katkı sağlamıştır. "Mürekkep, hokka" gibi yorumlar yanında bunun "Nur" isminin ilk harfi olan "Nuna" işaret olduğu ile ilgili yapılan yorum en makul olarak görülmektedir. Çünkü yazı yazan kalemde bahsedilen "Nun vel-kalem" ifadesinin ebced değeri (vasıl elifi sayılmaz): 256 olup Nur kelimesinin ebced değeridir.

b) İnkârcıların bahane ettikleri konulardan biri de vahyin gelişi esnasında Hz. Peygamberde (s.a.v) görülen bazı halleri mecnunluk nişaneleri olarak algılamak istemişler. Kur'an'ın Sahibi (celle celaluhu) onların bu evhamlarını ilmî delillerle çürütmüştür. "Nûn. Kalem ve (yazanların) onunla yazdıklarına andolsun ki sen, Rabbinin lütfu sayesinde asla deli de-

ğilsin" ifadesi ile ortada olan Kur'an'ın bu kadar ilim ve irfanı barındıran, ilahiyat ve beşeriyetle ilgili pek çok gaybî malûmatı ihtiva eden, dünya ve ahiret hayatının saadeti temin eden prensipleri vazedenden bir kitabı elinde bulduran bir zatın akıl hastası olduğunu söylemek için akıldan yoksun olmak gerekir.

c) Üstelik çocukluktan beri bölgesinde Muhammedü'l-Emin olarak şöret yapmış, hayatı boyunca hiç kimse tarafından bir kere bile yalanı görülmemiş, insani erdemler konusunda her zaman faziletlerin zirvesinde bulunmuş bir zatın, bu mükemmel ahlakını delilik ile bağdaştırmaya çalışanların art niyetli ve önyargı fanatizmiyle muallal bir aklın esiri olduklarında şüphe yoktur.

d) Cinnetle yakından uzaktan bir münasebeti olmayan nübüvvetin kesintisiz devam edecektir. Bunun en açık delili peygamberliğin şerefine layık ücretin devam etmesidir. Bu ücret, sana indirilen vahiylerin sürekli Rabbinle irtibat halinde olmanı sağlamala-

rı, uzaktan seni tanıyanların büyük bir tazim içinde sana karşı saygı duymaları, yakından seni tanıyanların ise canlarını feda edecek derecede sana muhabbet beslemeleri gibi nübüvvetin beşer üstü cazibesidir.

Ayetteki "Hiç şüphesiz senin için bitip tükenmeyen bir ücret/ödül vardır" mealindeki ifade iki yönden icaz parıltısı yansıtmaktadır.

Birincisi: Senin peygamberlik görevin ömrünün sonuna kadar devam eden kesintisiz bir süreçtir. Uzaktan veya yakından seni tanıyanların saygı ve sevgilerini cezp eden nübüvvetin cazibedar ışıkları, inkârcıların yakıştırdıkları her türlü vesvese, evham ve cehaletin karanlığını izale edecek kıvamdadır.

İkincisi: "Sen elbette üstün bir ahlâka sahipsin" ki bu ahlak dışarıdan senin damen-i muallânı kirletecek hiçbir gayrı-ahlaki lekelerin bulaşmasına asla izin vermeyecektir.

e) "Aranızdan hanginizin akli bozuk kimseler olduğunu yakında sen de göreceksin, onlar da görecekler" mealindeki ayette bir ihbar-ı gaybi nevinden, tarihin şahitliğiyle muarızların yüzlerinin kara çıktığı ortaya çıkmıştır.

Bediüzzaman Hazretleri bu hakikatleri şöyle anlatıyor: "Evet Sultan-ı Levlâke Levlâk (Hz. Muhammed (s.a.v), öyle bir restir ki: Bin üçyüz elli senedir saltanatı devam ediyor. Birinci asırdan sonra her bir asırda lâakal üçyüz elli milyon tebaası ve raiyeti vardır. Küre-i Arz'ın yarısını bayrağı altına almış ve tebaası kemal-i teslimiyetle ona her gün salât ü selâm ile tecdid-i biat ederek emirlerine itaat ederler.

"Ve dünyanın manevî şeklini değiştirecek ve dünyayı âhirete mezraa yapacak ve dünyanın mahlukatının kıymetlerini ilân edecek ve cinn ü inse saadet-i ebediyeye yol gösterecek ve fâni cinn ü insi idam-ı ebediden kurtaracak ve dünyanın hikmet-i hilkatini ve tılsım-ı muğlakını ve muammasını açacak ve Hâlık-ı Kâinat'ın makasını bilecek ve bildirecek ve o Hâlık'ı tanıyıp umuma tanıttırarak bir zât"tır. (Mektubat, 179)❖

“Ne Anlamalıyım?”

ÖMER SEVİNÇGÜL

Ben düşündüm, içinden çıkamadım...
'Kuran' derken ne anlamalıyım? İki kapak arasındaki sayfaları mı? Çevirisini mi? Yorumunu mu? Her derde deva olan hangisi?

KURAN, “çok okunan” demektir. İki kapak arasındaki sayfalardan oluşan, elle tutulan kitaba “Mushaf” denir. Şu halde Mushaf başka, Kuran başkadır. Günlük dilde bunlar bazen birbirinin yerine kullanılıyor.

Kuran, hiç yazılmayabilirdi, tamamen ezber yoluyla gelebilirdi bize kadar. Lafzı sayfalara yazılmaksızın da bir “kitap” olabilirdi.

Öyleyse “her derdin devası” tabiriyle anlatılmak istenen “vahiy” hakikatidir. “Kuran” diyen “vahiy” demektir. Keza, “Kitap” diyen de “vahiy” demektir. Yani Hazreti Peygamber vasıtasıyla insanlara bildirilen ilim.

Evet, Kuran ilimdir. Hem akli, hem kalbi, hem de öbür duyguları tatmin eden en yüksek hakikat ilmi. Bu ilimde hata ihtimali yoktur. Nitekim ayette “kendisinde şüphe olmayan” diye nitelenmiş.

Hakikat neyse onu bildiriyor. Temel soru-

lara cevaplar veriyor. İnsanın varlık nedenini, evrenin tilsimini, hayatın anlamını, ölümün gerçek yüzünü bildiriyor...

Bu noktada bir sorun daha çıkıyor karşımıza: Bu bilgiye nasıl ulaşmalıyız? Dilini öğrenerek mi? Dilini bilmenin yararı su götürmez fakat bu da yetmiyor. Dil bilmekle manayı anlamak aynı şey sayılamaz.

Peki, acaba meal mi okusak? Evet, meal okunabilir ama mealin Kuran olmadığını bilmek şartıyla. Çünkü meal, ilahi söz bahçesinin silik bir fotoğrafıdır, o bahçenin kendisi değil.

Geriye kalıyor tefsirler. Bu noktada da “hangisi?” sorusu çıkıyor karşımıza. Öncelikle hadislerdeki yorumlar esas alınmalı. Sonra sahabilerin sözleri.

Sonra da, her asır başında gelen büyük alimlerin yorumları.

Bu büyük alimlere din dilinde “müceddit”

Kuran ilimdir. Hem akli, hem kalbi, hem de öbür duyguları tatmin eden en yüksek hakikat ilmi. Bu ilimde hata ihtimali yoktur. Nitekim ayette “kendisinde şüphe olmayan” diye nitelenmiş. Hakikat neyse onu bildiriyor. Temel sorulara cevaplar veriyor. İnsanın varlık nedenini, evrenin tilsimini, hayatın anlamını, ölümün gerçek yüzünü bildiriyor...

denir. Yani yenileyici. Hem aklen hem de kalben en ileriye giden seçkin insanlar. Bu zatların gelecekleri hadisle bildirilmiş. ‘Ebu Davud’ ismiyle meşhur hadis kitabında var.

Nitekim her asırda gelmiş, kitaplar yazmış, insanlara rehberlik etmiş, görevlerini layıkıyla yapmışlar. Yeni bir din ihdas etmemiş bunlar. Sadece kendi dönemlerine göre yorumlamışlar ilahi hakikatleri.

Peki, uygulamada durum nasıl?

Kitap okumakta tembel bir toplumuz.

Herkes meal okumaz. Meal okuyan da tefsir okumayabilir. Tefsir okuyan da en isabetli olanını seçemeyebilir. Bunlardan birini okudular diyelim. Bu kez de anlama dereceleri farklı olacaktır.

Kimi insanlar da vardır ki, ne lafzını okur, ne çevirisini, ne de tefsirini, sadece işittikleriyle yetinir. Kimi de, en ileri derecede olanları bulur, onları okur. Daha ince, daha derin manaları görür, feyiz alır.

Bu tespitlerden hareketle şöyle bir sonuç varabiliriz: Her bireyin Kuran’ı kendine görür. Bunu bir örnekle daha iyi anlayabiliriz:

Güneşi düşün... Bütün azameti, ihtişamı ve güzelliğiyle gökyüzünde parlıyor. Her yere ışık saçıyor, isı yayıyor, renk dağıtıyor. Bir su damlası da onun aynası, bir cam parçası da. Bir göl de yansıtıyor onu, bir deniz de. Her ayna onu kendi çapı oranında gösteriyor.

Bütün aynalara yansıyan güneştir, kuşkusuz. Fakat ışıklı görüntülerin hiçbiri güneşin kendisi değildir. Bir akis, bir yansı, ondan bir izdir görünen.

İşte, insan ruhları da vahye, ilahi ilme, Kuran güneşine böyle muhatap oluyorlar. Her ruh kendi çapına göre alıyor feyzini. Hazret-i Peygamber en büyük feyzi alıyor. Sonra sahabiler, veliler, alimler geliyor. Bu zatlar aldıkları ilmi, feyzi, nuru ruh aynalarımıza yansıtmakla bizi de aydınlatıyorlar.

Kuran bitmez tükenmez bir kaynaktır. Ondan herkes gücü nispetinde faydalanır. Fakat kimse diyemez: “Kuran, benim!” ya da “Kuran’ın tüm manasını anladım” ya da “Benim kitabım onun manasını tamamen içeriyor.”

Sadece şunu demeye hakkı var: “Kuran bana şu dersi verdi. Benim aynamda yansıyan Kuran budur. Ben şu manaları anladım...”

Öyle ya, herkes o nurlu denizden kabı nispetinde su alıyor. Her insanın ilmi ondandır ama o değildir. Fakat şunu unutmamak gerekir: Bir damla su da yine sudur!❖

Mendil

GAMZE KOÇ

KÜÇÜCÜĞÜM. Her şey hayal meyal... Bir tek, o kenarları rengarenk iplerle işlemeli beyaz mendil kalmış aklımda. Kimdi o kapısını çalıp bayramlaştığımız yaşlı teyze? Kendi evimizde yani İstanbul'da değiliz, ondan eminim; komşumuz da değil, olsa bilirim. Belli ki yollar aşır büyüklerin bayram ziyaretine gelmişiz. Bize kapı kapı dolaşın bayramlaşın mı dediler, yoksa biz kendimiz mi gezmek istedik orası da meçhul. Bayram gezmesine çıkmışız dolaşıyoruz. Şeker muhakkak olurdu da çikolata, harçlık, mendil bir üst merteye muamele gibiydi. Hele mendil. Bana kimse harçlık vermese de olurdu. Zaten bayram sonrası evde illaki bir sebepten ötürü elimizden alınacağını bildiğimiz parayı sahiplenmezdik. En azından benlik değildi bayram harçlığı merakı. Taşıyıcılık görevi gibi bir şeydi bizimkisi. Ama mendil öyle mi? Her şeyiyle senin. İstedğin gibi kullan. Okula götür, önlüğünün cebine

koy, eve gelen misafir çocuklarına çıkar, bayramda verilen mendillerim diye göster, havanı at. İstersen hasta olduğunda katlı yerlerinden aç, boncuk boncuk olmuş alnını sil hemencik iyileş. Ne istersen o olsun.

Bayramda kapının ardında gizlenmiş gibi durduğunu düşündüğüm muhtemelen ayakkabılık hizasındaki portmantonun önündeki aynalı masanın üstünde sıralanmış olan tek tek ütülenip, tepsiye istiflenmiş mendile layık olabilmek için kim olmak gerekirdi hep merak ederdim. Herhangi bir komşu çocuğu olmak niye yetmezdi ki sanki büyüklere. Komşu çocuğu olmasına rağmen birine kuru kuru şeker değil de mendil veriliyorsa bir kural ihlali gibi gelirdi. Peki bunun yolu neydi? El uzatılmadan el öpmeye yeltenmek mi? Bayramların "gençleştirip güzelleştirmek gibi bir sırrı var heralde. Ragıp Bey amca bu ne şık takım elbise

Henüz bayramları evde oturup torun torba gelecek diye yol gözlediğim yaşlara gelmedim. O kadar yaşayıp yaşamaya-çağımın garantisi de olmayınca ben de erkenden başladım ve yıllardır da devam ediyorum, komşu çocuklarına ve dahi eşe dosta mendiller hazırlamaya.

böyle" diyebilecek kadar tatlı dilli olmak mı? Bu büyümüş de küçülmüş haller benim asla yanımdan yoremenden geçecek şeyler değildi. Zile basarsın kapı açılınca "iyi bayramlar" dersin eteğinin bir ucunu tutarak. Ekseriyetle gümüş gondol şekerlik uzatılır, şekerini alırsın, bu.

Bana da o üzerinde işlemeleri olan mendilden yok mu da denmez ayıp? "Harçlık olmasa da olur ama mendil varsa alırım" dercesine yalı kazığı gibi de durulmaz kapıda.

Bir keresinde utanıp gurur yapmıştım da

şekerimi alır almaz gerisin geri dönmüştüm hiç unutmam. Ama o son kapı her şeyin gidişatını değiştirdi resmen. Al bakalım küçük hanım denmiş, ardından kapının arkasına yönelip bana kenarları işli, elimin içinde kayan bembeyaz bir mendil verilmişti. Ve sonra hep renk renk, çeşit çeşit mendillerim oldu, yıllarca bayramları sadece mendil için bekledim.

Henüz bayramları evde oturup torun torba gelecek diye yol gözlediğim yaşlara gelmedim. O kadar yaşayıp yaşamaya-çağımın garantisi de olmayınca ben de erkenden başladım ve yıllardır da devam ediyorum, komşu çocuklarına ve dahi eşe dosta mendiller hazırlamaya.

Sadece mendil mi? Hiç olur mu? Üzerlerinde isimlerinin yazılı olduğu küçük kâğıt torbalara çocukluğumuzdaki eski minik oyuncaklar, minik sabunlar, minik rengarenk yüz havluları, avuç içi kadar çiçek kokulu kolonyalar... Allah ne verdiyse...

Bir başkaldırı benimkisi. Kim koymuş bu kuralı? Kanından, canından olunca bunu, selam verecek kadar bir yakınlığın varsa şunu vereceksin diye. Bayramda bütün çocuklar çocuk. Hepsinin adı çocuk. İlerde içlerinden bir tanesinin "hiç tanımadığım bir büyüğüm beni kıymetli buldu deyip ömrünü bu işe adamak istemeyeceği ne malum?" Belki vefa bayrağını tek başına dalgalandıracak. Bir unutmama hastalığı almış başını gidiyorken belki "bize bizi" anlatacak. Kimseye değil geçmişimize yaslanmamız gerektiğini bize hatırlatacak. Bir çocuk belki de bir mendil ile her şeyi yeniden yazacak.

Şimdilerde bayram harçlıkları için bir ölçek belirlenmiş. Şu şu yaş arasına bu, yakınlık derecesine göre de bu diye. Saçma. Ötesi de berisi de para en nihayetinde. Verilen paranın büyüklüğünün peşine düşen değil önemli olduğu hissettirilen çocuklar için mendiller gerek bize. İyi bayramlar hepimize sevgili büyüklerim.

Mendil var mı mendil?❖

Evimizdeki Siyonizm Hollywood

İBRAHİM DEMİRKAN

OSCARLI yönetmen Milos Forman “Herkes masal dinlemekten hoşlanır, dünyada en iyi masal anlatan yer de Hollywood’dur” der. İşte bu masallardan birisi de Yahudilerin mazlum, Müslümanların ise terörist olduğuna dair bol miktarda çekilmiş Hollywood filmleridir.

Siyonistler sadece Filistin’de değil sanat-tan finansa her alanda hegemonyaları var. Dünyalık meta söz konusu olunca Yahudi’deki hırsı Kur’an-ı Kerim şöyle belirtir:

“Şüphesiz ki sen onları insanların (dünya) hayatına en düşkününü bulursun; hatta şirk koşanlardan bile. Her biri bin sene yaşatılmak ister. Oysa (o kadar) yaşatılması (kimseyi) azaptan asla uzaklaştırmaz.” (Bakara suresi, 96)

Yine Aziz Kur’an’da “Yahudilerin yaptığı kötülüklerden dolayı Allah, onlara bir zillet ve meskenetin vurulduğu” belirtilir. (Âl-i İmran, 112) Bahsedilen bu zilletin Müslümanlar tarafından değil Batı dünyası tarafından da farkına varıldığını bazı sanatsal çalışmalarında görüyoruz. Yani Kur’an’ın bu işaretinin sanat dünyasında da tezahürleri vardır. Mesela Shakespeare’in Venedik Taciri,

Yahudi açgözlülüğünü anlatır. Belki de onun Romeo ve Juliet’ten sonra en bilinen eseri-dir. Venedik Taciri’ndeki Yahudi tüccar, ‘kötü adam’dır ve bu kötü adamı Müslüman biri yazmamıştır. Sosyolojik ve tarihi gerçeklerden hareketle böyle bir karakter üretilmiştir.

...

Aslında Hollywood, Yahudilerin elinde olsa da orada Yahudi-Hristiyan çekişmesini de göz ardı edemeyiz. Örneğin “Da Vinci’nin Şifresi” filmi Dan Brown’un romanından çekilmiştir. Yönetmeni de ünlü bir Yahudi yönetmen olan Steven Spielberg’dür.

“Da Vinci’nin Şifresi” romanı çıktığında Yahudi sermayesi ve Yahudi çevreleri “Bunu film yapalım!” dediğinde Vatikan çok rahatsız olmuş ve koyu bir Katolik olan Mel Gibson, “Bu kitaba cevap vermek üzere film çekmeliyiz” demişti. Ardından da “The Passion of The Christ” (Hz. İsa’nın Çilesi) filmini çekmişti. O filmdeki Yahudi karakterler, Hz. İsa’yı çarmıha gönderen tiplerdi.

Yahudilerin aleyhinde, Marlon Brando’nun da bir şöhreti vardır, onun da Larry King’in TV şovunda 1995’te: “Hollywood’un sahibi Yahudilerdir.” diye bir eleştirisi olduğu için

linç ederler. Bu yüzden sinemanın önemli isimlerinin Yahudi hegemonyasından dolayı, Hollywood’a eleştirileri vardır.

...

Şimdi de benim yaşadığım ilginç bir örnek vereyim, geçmişte tercumaniahval.com adlı sitemizde 2009’da en iyi kısa film Oscar ödülü almış olan bir filme eleştiri yazmış-tım. Filmin adı, “Oyuncak Ülke” idi. O yazıda “Şimdi öldürülenler Filistinli ama bu filmin konusu holocaust. Hitler’in Yahudileri katletmesini bir çocuk hikayesi üzerinden anlatıyor. Film Oscar alıyor. İşte burada da Umay diye bir Türk çocuğu oynuyor. Öldürülen, ezilen insanlar Filistinliler. Peki hala Hollywood neden bu filmlere prim veriyor? Çünkü İsrail lehine bir imaj çalışması var. Yahudilere acıyın, İsrail devletine dokunmayın. Bu film bu ödülü hak etmiyor.” diye bir eleştiride bulundum. Çok ilginç, o zaman o çocuğun annesi bir yorum yazmış ve “Evet, eleştirinizde haklısınız, ben de bu filmin Oscarlık bir film olmadığını düşünüyorum.” demişti.

Peki Mustafa Akkad’ın çektiği İslam’ın doğuşunu anlatan Çağrı filmi Yahudi hegemonyasının en etkili olduğu bir dönemde 1976 yılında nasıl çekildi? Mustafa Akkad Çağrı filminin 30. yıl versiyonu anısına çıkarılan DVD’de yer alan Arapça röportajında şöyle der: “Ben bu filmi yapmaya karar verdiğimde Hollywood Yahudi hâkimiyeti altındaydı. Yahudi hâkimiyeti altında olduğu için işim çok zordu...”

Dikkat ederseniz Çağrı filminde Peygamber Efendimiz’in Yahudilerle savaşı yok. Mesela Hendek Savaşı da önemli bir savaştır, sonrasında Yahudilerle savaştık o da yok. Çünkü Mustafa Akkad, Hz. Hamzayı (ra) oynayacak olan Anthony Queen’i oynamaya çağırdığı zaman A. Queen, Yahudi sermayesinin Hollywood hâkimiyetinden dolayı gelemezdi.

İsrail’in ve dünyadaki siyonistlerin bugün Filistin’i yok etmek, Kudüs’ü ele geçirmek gibi bir derdi var; ama bunu dünya kamuoyu nezdinde imajını bozmadan yapmak istiyor.

Bunun yolunun da medyadan, sinemadan geçtiğini bildiği için bu alanda yatırımlarını yüzyıldır yapıyor ve yapmaya da devam ediyor.

Eğer Batı toplumları Filistindeki soykırıma rağmen İsrail’i tutuyorsa emin olun bunda sinemanın katkısı %80’dir. Çünkü Spielberg’in Oscarlı filmi Schindler’in Listesi’ni (Schindler’s List) izleyip duygulanmayan var mıdır ki film 2. Dünya savaşında Yahudi holokostunu anlatır. Yine bir başka Oscarlı film Piyanist o da Yahudi yönetmen Roman Polanski’nin filmi. Yine 2. Dünya savaşında Yahudi bir piyanistin yaşam mücadelesini anlatır. Ve bu filmdeki rolüyle en iyi oyuncu Oscarını alan Adrien Brody, bu sene de Yahudi holokostundan ABD’ye kaçan bir Yahudi mimarı canlandırdığı ‘The Brutalist’ filmiyle yine en iyi erkek oyuncu oscarını kazanmıştır.

Kısaca bu kadar zihinlere boca edilen Yahudi mazlumdur imajı, insanlığın kafasına sinemayla yerleştirilmeye devam ediyor. Bu yüzden sinema asla sadece sinema değildir.

Peki İsrailin katliamlarına karşı sanat dünyası bu konuda neler yapıyor?

Bu alanda başlayan kıpırdanmalar ilerisi için ümit veriyor. Bu yıl en iyi belgesel Oscarı alan **Batı Şeria’daki Filistin evlerinin yıkımını belgeleyen No Other Land gibi filmler artık sanat dünyasının gündemine girmeye başladı.** Gazze’deki trajik durumla ilgili Batı kamuoyuna yönelik sinema atölyesi öğrencilerimizle Türkçe ve İngilizce “X Land” filmi ni çektik. (Film “Gazzenin Çılgılığı” kısa film yarışmasında ikincilik ödülü aldı.)

Şüphesiz ki Gazze’de yaşanan soykırım ilerleyen günlerde birçok filmin ve dizinin konusu olacaktır. Şimdilik bizler Batı sinemasının ürettiği siyonizme hizmet eden yapımlara karşı bilinçli bir seyirci olarak tavrimizi koymalıyız. Batı menşeli filmlere veya dijital platformlara uygulayacağımız boykot faydadan hali değildir, fakat boykot uyguladığımız ürünlerin nasıl alternatifini arayıp üretimini yapıyorsak sinemada da aynısını gerçekleştirmeliyiz.❖

Kur'an'ın İlk İki Sayfasındaki Ahenk

ÖMER GÜNDOĞDU

KUR'AN'IN anlam dünyasına girmek isteyenler, kapağını açar açmaz besmeleyle karşılanırlar. Besmele bir işe girişirken Allah'ın adıyla başlamayı ih-sas ederken aynı zamanda insanı, kendini rahman ve rahim olarak tanıtan yaratana tanıtır. Ona merhamet eden, onu besleyen ve koruyan bir rabbi olduğunu bildirir. Daha ilk cümlesiyle insana büyük bir güç ve moral verir. Yalnız ve korunmasız olmadığını, ümitsizliğe düşmek için bir sebep olmadığını adeta telkin edip insanı motive eder.

İslamiyet'i sonradan kabul eden Batılıların Kur'an'ı okumaya başladıklarında hemen ilk cümlesinde çarpılmaları ve bunun ancak bir ilahî kitap olduğunu söylemeleri bu sebepten... Kendini yalnız ve güçsüz hisseden ve adeta bir boşluğa doğru hareket ettiğini düşünen insanlar, Kur'an'da insanlıklarını buluyorlar. Allah'ı kendilerine bir muhatap ve muin olarak görüyorlar.

İlk sayfayı okumaya devam ettikçe insanın zihnine, O'nun gerçek övgüye layık olduğu, Rahman ve Rahim olduğu ve kıyamet gününün yegâne sahibinin O olduğu adeta işleniyor.

İnsan "iyiye/yalnız sen" demekle bir anda kendini, giyaben hamd ü sena ettiği ve övgüsünü yalnız ona has kıldığı zatın huzurunda buluyor. Yalnız O'na ibadet ettiği-

ni ve yalnız O'ndan yardım dilediğini ikrar ediyor. Yüzünü kesretten vahdete çeviriyor ve kendini diğer varlıklara muhtaç olmaktan kurtarıp hür kılıyor. Çünkü artık gücü her şeye yeten bir dayanak buluyor. Yani bir ucunda bir güce dayanma ihtiyacını karşı-larken, diğer ucunda yardım istimidat bula-cağı adresi görmüş oluyor.

Sonra önüne üç ayrı yol açılıyor: Nimet verdikleri, gazaba uğramışlar ve sapmış-lar. Yollar müteaddit olunca "Sakin şaşkın kalma!" diyor adeta. "Önünde kendilerine

Kur'an'ın ilk iki sayfasını oluşturan Fa-tiha ve Bakara Suresinin ilk ayetleri her aşamada yaratının insana ne kadar ihtimam gösterdiğini hissettirerek onu ümitsizlikten ve yalnızlıktan kurtarıyor.

nimet verilmişlerin sırat-ı müstakimi var!.. O yolda ilerleyebilmek için hidayet dile ve doğru yolda kalma hususunda sebat et!.." Bu yol peygamberlerin, sıddıkların, şehitlerin ve salihlerin yolu (Nisa, 69). Bu birinci hayırlı yolu takip et, ta ki sen de nimetlere eresin. Sakın gazaba uğramışların ve sapmışların yollarına uğrama.

Bu nezihlerin yolunda, hidayet rehberinin Kur'an olduğu hemen karşıdaki sayfada vurgulanıyor ki bunda kesinlikle bir şüphe yoktur. Çünkü Kur'an muttakiler için serâpâ

Kendini yalnız ve güçsüz hisseden ve adeta bir boşluğa doğru hareket ettiğini düşünen insanlar, Kur'an'da insanlıklarını buluyorlar. Allah'ı kendilerine bir muhatap ve muin olarak görüyorlar.

bir hidayet kaynağıdır.

Bu yolun yolcusunun donanımlarının başında gayba iman gelir. Müminin bu vasfı öne çıkarılarak sunulur. Bu adeta onun mümeyyiz vasfıdır. Çünkü gayba inananlar kendilerini maneviyatla bağlantılı gördüklerinden kendilerine bir noktayı istinat bulurlar ve bağı güçlendirmek için de namazı ikame ile onun yolunda infak ederler. Namazı hakıyla eda ederek Yaratana irtibatı güçlendirenler Allah için infak ederek onun yolunda nelerden vazgeçebildiklerini gösterirler. Bu üç vasıf, müminleri ayrıcalıklı kılan özellikleridir. İşte bu seçkinler, hakıyla ahirete inananlardır.

Bu sayfada tarihi bir seyir de gözler önüne seriliyor. Kur'an kendinden önceki kitapları, Sevgililer Sevgilisine indirilenden ayırmıyor, bu yeni mesajı ma-ziyeye bağlıyor, müminlere köklerini hatırlatıyor. Ağacın köküyle birlikte dallarını da aynı anda gözler önüne seriyor. Âdem (as) ile başlayan bu nurlu kervana Hz. Muhammed ile birlikte katılmaya davet ediyor. Ahirete hakıyla inanan müminleri, ağacın meyveleri mesabesinde olan felaha ulaşacaklarıyla müjdeliyor.

Kur'an'ın ilk iki sayfasını oluşturan Fatiha ve Bakara Suresinin ilk ayetleri insana bir yol haritası çiziyor. Başta yaratınını tanıtmakla başlayan ayetler, daha sonra dosdoğru yolda nasıl ilerleyeceğini ve ahirette ne ile karşılaşacağını göz önüne sermiş oluyor. Her aşamada yaratının ne kadar merhametli olduğu ve insana ne kadar ihtimam gösterdiğini hissettirerek onu ümitsizlikten ve yalnızlıktan kurtarıyor.

Kur'an'ın Fatiha suresinde insana verdiği manevi destek ve müjde yanında dinin temel konularına değinmesi yönüyle Kur'an'ın özü anlamında ümmü'l-kitab ve Kur'an'ın yanında tekrarlanan yedi anlamında seb'ül-mesânî adları verilmiştir. ❖

Gelirimizin Ortağı Faturalar

FATMA MEBRURE ŞENLER

GELİRİMİZ veya maaşımız düşük ise elektrik, su, telefon, doğalgaz, internet gibi faturalar en az maaşımızın yarısını götürüyor. Eğer evimiz de kira ise, geçinmek için elimizde bir şey kalmayacaktır. Bu yüzden ciddi tedbirler alınmalıdır. Fatura ve ev kirasını ödedikten sonra ellerinde geçim için para kalmayan aileler az değil...

Bu zamanda özellikle dar gelirli ailelerin belini büken yük, faturalar. Peki biz bu faturalarda bir tasarruf yapamaz mıyız? Oturmadığımız odanın ışığını hemen söndürsek, gereksiz alet çalıştırmazsak, kullanılmayan prizleri fişlerinden çıkarsak, akşamları aile aynı odada otursa, diğer odaların elektrikleri yanmayacaktır.

Bu durumun çok ciddi şekilde gözden geçirilmesi gerekir. Devletin bu konuda özellikle dar gelirli aileler için önlemler alması herkesin isteği... Ama bundan önce bizler neler yapabiliriz?

Bulaşık yıkarken çeşme açılıyor, ağır ağır tabaklar altında sıra ile yıkıyor, çeşme akıyor, o akarken fayanslar siliniyor. Çok büyük israf yapılıyor. Halbuki her tabakta çeşme kapatılabilir, çeşmeyi ip gibi akıtırsak da bulaşığımızı yıkayabiliriz. Diğer işlerde de son derece ayarlı su kullanmaya dikkat edersek su faturamızın meblağı düşecektir. Aslında bunu sadece az fatura gelsin diye yapmamalıyız. Zaten "İsraf haramdır."

Selçuklu döneminde bir sefer sırasında komutan dere kenarında ibrik ile abdest almış. Niçin dere akarken ibrikle abdest aldığı sorulunca "İsrafa alışmamak için" demiş.

Genelde en çok su kullanımını ev hanımları yapmaktadır. Bu yüzden bulaşık yıkarken büyük bir kap içinde suları biriktirerek yıkamalı, sonra bulaşık suları tuvalete dökülmelidir. Sebze meyve yıkama suları çiçeklere dökülmeli, temizlik suları boş yere dökülmeyip tuvalete harcanmalıdır. Eğer bulaşık ma-

kinemiz var ise bulaşıklar bol su akıtılarak çalkalanmamalı, çok pis ise bir leğen suyun içinde kirleri temizlenip makineye dizilmelidir. Su kullanırken çeşme iplik gibi akıtılmamalıdır. Çocuklar su başında iken müdahale edip az su kullanmaya alıştırmalıdır. Bu şekilde dikkat edilirse su faturasının çok az geleceği muhakkaktır.

Aynı zamanda bu tedbir ülkemizin su kaynakları için son derece faydalı bir hareket olur. Bilim adamları çok yakın bir gelecekte şiddetli su kıtlığı olacağını haber veriyorlar. Çocuklarımızı ve geleceğimizi düşünerek, onlara da kullanacak su bırakalım. Mesela duş alırken çeşmeyi açıp, sıcak su gelene kadar bekliyoruz. O arada su akıp gidiyor. Su ısınana kadar akan suyu bir kovada toplasanız ne kadar çok su akıtığınızı fark edeceksiniz. Duş öncesi su büyük bir kovada toplansa daha sonra tuvalete dökmek için, çiçekler veya temizlik için kullanılabilir. Herkes bu şekilde duş suyunu biriktirse, çok tasarruf yapılmış olacaktır. Ayrıca tuvaletin sifonunun içine 1,5 kiloluk pet şişenin içine su doldurup yerleştirsek, her sifonu çektiğimizde daha az su akacak bu da gereksiz su harcamayı önleyecektir.

Yüksek faturalar ödememek için neler yapabiliriz. Çok çocuklu ve dar gelirli aileler bu durumdan dolayı çok sıkıntı çekmekte ve bu sıkıntı ne yazık ki en çok sofralarında açığa çıkmaktadır. Gelişme çağındaki çocuklar yetersiz beslenmektedir. Bunun için aile büyüklerinin önemli tedbirler alması gerekir.

İlk olarak büyük şehre memleketinden göçmüş ise eğer memleketinde ekilecek toprağı, oturacak evi varsa geri dönüp, çocuklarını daha sağlıklı bir ortamda yetiştirebilirler. Bu da mümkün değilse, acil tedbirler alınmalıdır. Tüm ev halkı bir odada oturup, tek lambadan yararlanılabilir. Doğal-

Elektrik, su, telefon, doğalgaz vb. gibi enerji kaynaklarımızı bu ciddiyetle dikkatli ve kısıntılı kullan-sak, inanın faturalarda ciddi bir azalma olacaktır. Faturalar cep yakmayacaktır. Tabii burada tüm aile halkı aynı dikkati göstermesi ve uyum içinde olması gerekir.

gazı da bu şekilde idareli kullanmaları mümkündür. Ayrıca çok elektrik harca-yan elektrikli aletler alınmamalıdır. Ay öncesinden gelire göre faturalar planlanıp, bunu aşmama-ya çalışılmalıdır. O halde harcamalar bu yönde kı-

sılarak fatura masrafı en aza indirilip, artan para çocukların gıdasına ayrılabilir.

Bir de aile üyelerinin hatta ilkokula giden çocuğun bile elindeki telefon faturasını kat-sak ciddi bir yekûn oluşur. Telefon faturalarını da en düşük hale getirmek bizim elimizde. Bu arada yaşanmış bir olayı anlatmadan geçemeyeceğim:

İki arkadaş aralarında sohbet ediyorlardı. Biri son zamanlarda evinden bereketin kalktığını, namaz kılarken zevk almadığını ve bu duruma çok üzülüğünü söyler. Bunun üzerine müzakere yapmaya başlarlar. Uzun bir incelemeden sonra konu abdest almaya gelir. Arkadaşı abdest alırken bir ayağını yıkayıp, ikinci ayağını kaldırmaya kadar çeşmeyi kapatmadığını söyler. Diğer arkadaş ona, "İşte problem burada, bundan sonra suyu dikkatli kullan bir ayağını yıkayınca çeşmeyi hemen kapat" der. Sen bir ayağını yıkayıp onu indirip diğer ayağını kaldırmaya kadar, akan o su ile neredeyse bir kişi daha abdest alır. Bereketsizliğin belki de bu ayrıntıda saklı olduğunu anlayan arkadaş abdest alırken daha dikkatli olmaya başlar ve bunun üzerine evine bereket, namaz kılarken huşu içinde kılmaya başlar. Zaten, İslam fıkına göre abdest alırken bir litre sudan fazla su kullanılması mekruhtur.

Elektrik, su, telefon, doğalgaz vb. gibi enerji kaynaklarımızı bu ciddiyetle dikkatli ve kısıntılı kullansak, inanın faturalarda ciddi bir azalma olacaktır. Faturalar cep yakmayacaktır. Tabii burada tüm aile halkı aynı dikkati göstermesi ve uyum içinde olması gerekir.❖

Esmâ-i İlâhiye'nin Tecellisini Taşıyan İnsan

PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR

“Şimdi hayatının saadet içindeki kemali ise: Senin hayatının âyinesinde temessül eden Şems-i Ezelî'nin envarını hissedip sevmektir. Zîşuur olarak O'na şevk göstermektir. O'nun muhabbetiyle kendinden geçmektir...”
(Bediüzzaman, Sözlür)

HAYATIN kemali denilince kâmillerin hayatı anlaşılır. Burada, esas olarak, o büyük zatlar anlatılmakta, bize de onlara benzemenin yolu gösterilmektedir. Bu yolda gitmenin ilk adımı, insanın kendisini; “ahsen-i takvimde yaratılan ve bütün esmâ-i İlâhiye'nin tecellisini taşıyan değerli bir mahluk” olarak görmesidir.

Bu bilgiden sonraki ikinci adım, bu tecellileri hissetmektir.

Güneş, bütün gezegenleri kolayca çeviren o muhteşem kuvvetine rağmen, kudret nedir bilmez; yani kudretin manasını hissedemez. İnsan ise o küçük kudretiyle, kudretin ne olduğunu bir derece bilmekte, hissetmektedir. Aynı şekilde, insan “iradenin, görmenin, işitmenin” de ne olduğunu sadece bilmekle kalmayıp hisseder.

Eğer insan, kendisinin Allah'ın bir eseri olduğunu hissetse, kendinde tecelli eden

her bir isim için kalbinde ayrı bir sevgi ve zevk hasıl olur. Bu sevgiler ona İlâhî muhabbet dereceleri kazandırır.

Bunun en ileri bir derecesi, “o muhabbet ile kendinden geçmek,” yani şahsını sevmek yerine Rabbini sevmek, kalbini O'nun muhabbetiyle doldurmak; kemalini kendi makamında, servetinde değil, Allah'a imanında ve irfanında aramaktır.

Bu hal o kişiyi, takvanın en ileri mertebesi olan “masivâdan takvaya” götürür; kalbine “Hak sevgisinden başka bir sevginin, Allah korkusundan ayrı bir korkunun girmesinden endişe etme” makamına erdirir. Artık o kişide; “*Kalpler ancak Allah'ın zikriyle mutmain olur.*” ayetinin manası hükmeder ve “kalbinin göz bebeğinde” imanın nuru parlar.

Bir hususun önemle vurgulanması gerekiyor: Allah'ın zâtî mahlûkatın zatlarına, sıfatları da mahlûk sıfatlarına benzemedi-

ğine göre, O'na yapılacak muhabbet de başka sevgilere benzemez. Burada ölçü, Allah'ın Sevgili Elçisine (asm) ittiba etmektir. Yani kim, Allah Resulüne ne ölçüde ittiba ediyorsa, Allah'ı o kadar seviyor demektir.

Kısaca ifade edecek olursak, Allah'ı sevmenin ölçüsü “salih amel”, Allah'tan korkmanın ölçüsü ise “takvadır.”

“De ki: “Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın.” (Âl-i İmran Sûresi, 31)❖

Hayran Oldum

SELİM GÜNDÜZALP

TUT bir sarmaşığın elinden. Çingiraklı eski kapıların üzerinden sarkan, o top top olmuş, yuvarlanmış, zarif duruşuyla taç olmuş bir hanımeli sarmaşığının... Gözlerini kapamadan, sakın ola ki çekmeyesin kokusunu içine.

Sesler, kokuları örter. Gözler kapanmalı gülleri koklarken. Mis gibi çiçek kokularını içine çekerken kapanmalı gözler hafifçe...

Burası önemli bir tefekkür sırrı: Ve sonra ilk defa görüyormuşçasına bakmalı, inceden inceye görmeli...

Ya eller ne güne duruyor? Lâtif bir çocuk yüzünü okşar gibi okşanmayı bekliyor kadife güller, hanımelleri, hercai menekşeler...

Hayranlık duygusu ne için verilmiş sandın. Bir çiçeğe, bir kelebeğe, bir buluta bir dağa, bir gün doğumuna.. hayran olmamışsan, hayran oldum deme...❖

Ağız Temizliğinin Sırrı Misvak

MEFRA BİLGE DÖNMEZ

Misvak, ağızdaki zararlı mikropları öldürür, faydalıların yaşamını kolaylaştırır.

Hazreti Aişe'den (ra) rivayet edildiğine göre Peygamber (sav):

“Misvak ağız temizleyen ve Rabbin rızasını kazandıran bir araçtır” buyurmuştur.³

Bir başka hadis-i şerifte şöyle ifade buyrulur:

*“Şüphesiz ki ağızlarınız Kur'an yollarıdır. Onu misvak ile güzelleştiriniz.”*⁴

Ağız temizliğinin öneminin vurgulandığı hadis-i şeriflerde hep misvak kelimesinin kullanılması şüphesiz Müslümana verilen önemli mesajlardan biri olmalıdır. Bugün sıkça tekrarlanan “Resulullah'ın vurguladığı araç değil, amaçtır.” şeklinde sünneti zamana uyarlamaya çalışan dönemci bir yaklaşımın aksine bizler, İslam'ın evrensel ve bütün çağlara hitap eden bir din olması hasebiyle hadislerin de asırları kuşatan bir dille ifade buyrulduğunu düşünüyoruz. Hatta öyle ki ağız temizliğini misvakla sağlamaya bugün her zamankinden ziyade muhtacız. Zira

ŞÜPHESİZ İslam temizlik dinidir. Bir Müslümanın maddi, manevi ve hükmi açıdan temiz olması emredilir. Resulullah (sav) *“Temizlik imandandır”*¹ buyurarak dinimize göre tahir bir hal üzere olmak ile iman doğru orantılı olarak seyrettiğine vurgu yapar adeta. Bu yazımızda yalnızca diş temizliği için değil, organların temizliğine kadar küllî manada müsbet tesiri olan misvaktan ve alternatif olarak sunulmasına karşın aslında hiçbir şekilde muadili olmayan günümüz hijyen maddelerine hassasiyetle yaklaşmak gerektiği hususundan bahsedeceğiz.

Ebu Hureyre'den (ra) rivayet edildiğine göre; Peygamber Efendimiz (sav) buyuruyor ki:

*“Ümmetime meşakkat vermek korkusu olmasaydı kendilerine her namaz kılarken misvak (istimalini) emrederdim.”*²

bugün gayr-i Müslimlerin elinde olan birçok sektör gibi, diş macunu ve diş fırçalarının büyük çoğunluğu da bir Müslümanın dini kriterlerine uygun olmayan şekillerde üretilerek piyasaya sunulmaktadır ve maalesef bizler yabancı kaynaklardan eline ulaşan bu maddelerin neler içerdiğini bilmeksizin bu maddelerle temizliği sağladığımızı düşünmekteyiz. Oysa temizliğin yalnızca temiz maddelerle sağlanacağı, necis içeriğe sahip bir ürünle kesinlikle mümkün olmayacağı aşikârdır. Şimdi bu yanlışa bir nebze olsun dur diyebilmek adına bu konuda yapılmış bazı çalışmalara göz atalım.

“Yediklerimizin içinde ne var?” isimli eserinde Kemal Özer, diş macunlarındaki hem sağlığa zararlı hem de dinimizce yasaklanmış olan maddelerden oluşan içeriğe ışık tutuyor. “alchol denat ve linalool”⁵ olarak yazılan bu maddelerin dinimizce yasaklanmış alkol sınıfından olduklarına dikkat çekiyor ve daha onlarca sağlığa zararlı ve necis maddenin ismini zikrediyor.

Bir başka tehlikenin diş fırçaları üretiminde kullanılan hayvan kılları olduğunu belirtirken, domuz kılından yapılmış bir fırçayı plastik uçlu fırçalardan gözle ayırt etmenin imkânsız olduğunu vurguluyor. Bunu tespit etmek için fırçadan koparılmış bir telin yakılması ve saç teli gibi ufalanması durumunda asla kullanılmaması gerektiğini tavsiye ediyor.

İşte bu derece vahim bir durumla karşı karşıya olan ahir zaman ümmeti olan bizlerin, her zamankinden ziyade sünnete sarılmamız gerektiği ortadadır. Üstelik misvak yalnızca ağız değil, bütün organlarımızın sağlığı için kullanılması gereken son derece şifalı bir bitkidir. Erak ağacından kesilen bir dal olan misvağın faydalarından bazıları şunlardır:

“Misvak balgamı keser, görme gücünü

Misvak ağız tadını güzelleştirir, diş etleri, mide, bağırsak, prostat, yumurtalık ve rahim sinirlerini güçlendirir. Diş taşlarını (tartarı) düşürür. Misvak kaslarda ağrıyı azaltır. Diş eti hastalıkları ve diş çürümelerini önler.

artırır. Ağız tadını güzelleştirir, diş etleri, mide, bağırsak, prostat, yumurtalık ve rahim sinirlerini güçlendirir. Diş taşlarını (tartarı) düşürür. Misvak kaslarda ağrıyı azaltır. Diş eti hastalıkları ve diş çürümelerini önler.

Ağızdaki zararlı mikropları öldürür, faydalıların yaşamını kolaylaştırır. Akıl sağlığını ve hafıza kuvvetini son nefese kadar korur.”⁶

“Sözü, hitabeti güzelleştirir. Dili çözer. Ağız kokusunu giderir. Dimağı temizler. Dişleri temizler. Dişlerin çürümelerini önler.”⁷

Dr. Aidin Salih misvağın tesirinin 48 saat süreyle devam ettiğini belirtir ve organlarımız için ne kadar önemli olduğunu şu şekilde vurgular:

“Misvak dişlerden ziyade diş etleri için önemlidir. Çünkü her dişin dibinde farklı organlarla bağlantılı akupunktur noktası bulunur. Misvak, akupunktur noktaları vasıtasıyla, diş etlerine 28 sinirle bağlanan beynin, 5 duyu organı ve sinüslerin, kasların, iç organların ve üreme organlarının işlevini dengeleyer.”⁸

Hakikat odur ki, misvak dişleri temizlemenin çok ötesinde hikmetlere mebni olarak insanlığa bir nimet olarak verilmiş ve bizim dünya-ahiret saadetimiz için emredilmiştir. Faydalarını saymakla bitiremeyeceğimiz bu şifalı bitkiyi kullanmayı alışkanlık haline getirmek ve bununla Rabbimizin rızasını kazanmak duasıyla...❖

Kaynaklar:

- 1- Müslim, Taharet, 1.
- 2- Sahih-i Buhari Muhtasarı, Tecrid-i Sarih Tercümesi, 3. cilt, sy. 35, 484 numaralı hadis.
- 3- Ebu Zekeriyya Muhyiddin Yahya İbn-i Şeref En-Nevevi Riyazü's-Salihîn Tercümesi, cilt: 2 sy. 956, 1204 numaralı hadis.
- 4- Ali Rıza Karabulut, Tıbb-ı Nebevi, sy. 490.
- 5- Kemal Özer, Yediklerimizin İçinde Ne Var? sy. 200, Hayy Kitap
- 6- Aidin Salih, Gerçek Tıp, sy. 99.
- 7- Mustafa Özer, Tabiat Eczanesi, sy. 251.
- 8- Aidin Salih, Gerçek Tıp, sy. 99.

Bir Hatıra

Allah “Ol” Der O Şey Oluverir

PROF. DR. ÂDEM TATLI

ADIYAMAN Üniversitesi’nde “Bilimlerin Işığında Evrim ve Yaratılış” konferansını verdim.

Konferansta bilimlerin kâinattaki varlıklar veya onların davranışlarını incelediğini, bizim kültürümüzde buna kâinat kitabı dendiğini, bunun Allah’ın Kudret sıfatının eseri olduğunu, Kur’an’ın da Kelam sıfatının eseri olduğunu, dolayısıyla bilimle dinin İslamiyet’te ayrı olmadığını ifade ettim.

Konferansın sonunda gelen sorulardan birisi şöyleydi:

“Kur’an’da, Allah ‘ol’ der o da hemen oluverir” diyor. Bu ispatlanamaz. Yani bilimsel değildir. Buna sadece inanılır. Bu konuda ne diyorsunuz?

Şöyle cevap verdim:

Gençlerde iman noktasına şöyle bir telakki ve anlayış var. Bir şey bilimsel olarak ispatlanacak, ondan sonra inanacak. Mesela, hidrojen artı oksijen eşittir su. Bu ispattır. Buna inanılmaz. Bu bilinir. Bilime inanılmaz. O sadece bilinir. İslâmiyet’te inanma gayba dayanır. Yani gaybî olan şeylere inanılır.

Kur’an’da bildirilen gaybî olan şeyleri ilmen ispatlarsak imanımız kuvvetlenir. İspatlayamazsak yine inanırız. Çünkü bizim ilmimiz sınırlı, Allah’ın ilmi sonsuzdur. Ama bu, “Ol der, oluverir” meselesini bilimsel olarak da ispatlarız.

Şu sizin salonunuzdaki güzel ve desenli halıyı dokumadan önce programını bir bilgisayara yüklüyor musunuz?

- Yüklüyoruz.

- Peki, bu salondaki şu topluluğun da resmini çekip, halıda dokunması için bilgisayara yükleyebilir misiniz?

- Evet yükleriz.

- Şimdi dokuma sistemindeki makinalar hazır ve bir bilgisayara bağlı. Başlatma komutunu “Ol” şeklinde bir düğmeye basarak verebilir misiniz?

- Evet veririz.

- Zaten şimdi sesli mesajla emir vermek de mümkün. Kabul edin ki, bir metre eninde yüz metre boyunda, yani 100 metre kare halı dokuyacağız. Bizim makineler günde bir metre dokuyor. Yüz metreyi yüz günde do-

Bazılarında iman noktasına şöyle bir telakki ve anlayış var. Bir şey bilimsel olarak ispatlanacak, ondan sonra inanacak. Mesela, hidrojen artı oksijen eşittir su. Bu ispattır. Buna inanılmaz. Bu bilinir. Bilime inanılmaz. O sadece bilinir. İslâmiyet’te inanma gayba dayanır. Yani gaybî olan şeylere inanılır.

kuyacaktır.

Şimdi size sorularım olacak.

- Halı neyden meydana geliyor?

- İpliklerden.

- İplikler neyden meydana geliyor?

- Moleküllerden.

- Moleküller neyden meydana geliyor?

- Atomlardan.

- Tamam. Zaten Allah da bütün varlıkları atomlardan yaratıyor. Halının bilgisayardaki programı, bir bakıma halının kader defteridir ve ona İmam-ı Mübin deniyor; çünkü halının dokunuşu o programa göre olacaktır. Halı da elementlerle dokunuyor. O da Kitab-ı Mübin’dir.

İşte halının bilgisayardaki programı ne ise, incir ağacının incir çekirdeğindeki programı da aynıdır. Elma ağacının elma çekirdeğindeki programı da... Tavuğun yumurtadaki programı da aynıdır. Bizim anne karındaki döllenen tek hücre halindeki zigot olarak adlandırılan programımız da aynıdır.

Şimdi biz adeta bir “Ol” emriyle halının dokumasında hem de yüz gün sonra görev alacak atomlara emir vermiş oluyor muyuz?

- Evet.

- Allah da bahar halısına emir vermez mi? Her bir varlığın tâbiri caiz ise bir word dosyası tarzında kader programı vardır. Her bir varlık o programa göre elementlerden, Allah’ın sonsuz kuvvet, kudret, emir ve iradesiyle şehadet âlemi dediğimiz bu âlemde yazılıyor. Bir müddet sonra da siliniyor.

Halının bilgisayardaki word programı haricinde bazı karakterler, yani virüsler bu programı işlemez hale getirebilir mi?

- Getirebilir.

- İşte kâinatta hiçbir atom başıboş değildir. Her bir atomun nerede ve nasıl görev alacağı kader defterinde kaydedilmiştir.

Biz de bir asır önce yoktuk. Neredeydik? Kader defterinde kayıtlıydık. Allah’ın da ilmindeydik. Şimdi ise, hem yine kader defterinde kayıtlıyız, hem Allah’ın ilmindeyiz ve hem de bu şehadet âleminde kader defterindeki düsturlara göre atomlardan yazılıyor.

İnsanda ortalama 50 trilyon hücre vardır. Bir hücrede Allah bir saniyede üç bin değişik reaksiyon yaratıyor. Yani bir saniyede bizde meydana gelen değişiklik: 50 trilyon x üç bin= ... Yani bir saniye sonraki insan, bir saniye önceki insan değildir. Her an kader defterindeki düsturlara göre bu şehadet âleminde atomlarla yazılıp siliniyoruz.

Bir zaman gelecek bu âlemde tamamen silineceğiz. Haşirde Allah’ın iradesi ile İsrâfil’in “Kalkın” emriyle tekrar daha güzel bir surette yazılacağız.❖

düşünceler

HAZIRLAYAN: **ASLINUR BAHAR**

Tüm iyi şeyler sabırdan sonra gelir.

— **HZ. MEVLÂNÂ (KS)**

Güler yüz zayıflığın değil, insan olmaktan korkmayacak gerçek güce sahip olmanın, olgun insan olmanın ifadesidir..

— **DOĞAN CÜCELOĞLU**

Modern insan, anahtar koleksiyonu yapar ama onlarla herhangi bir kapıyı açmasını bilmez...

— **SCHUON**

İnsanın yerini bulması zordur.

Fakat ilahi adalet her daim yerini bulur.

— **İBRAHİM TENEKECİ**

Ağzından çıkan bir söz, yaydan fırlayan bir ok gibidir. Söylenmiş sözü, attığın oku geri alamazsın. İşte geçmekte olan ömür de böyledir

— **FERİDÜDDİN ATTAR**

Fırtınalar dinliyor, yaralar kapanıyor ve insan yaşadığını anlıyor.

— **CEMİL MERİÇ**

At gözlüğü takmış sabit fikirli insanlardan uzak durmak, bazen en büyük kafa rahatlığıdır!

— **T. S. ELİOT**

Birileri arkanızdan konuşuyorsa, onlardan öndesiniz demektir.

— **A. ÇEHOV**

Elbette eski dost gibisi yoktur ama belki eski bir dosta dönüşecek yeni birisine de rastlayabilirsiniz.

— **S. O. JEWETT**

Günahtan sakınmak, tövbe ile uğraşmaktan daha iyidir.

— **HZ. ÖMER (RA)**

Mesleğinin dümenlerini öğrenmekle zaman yitirme... Mesleğini öğren.

— **J. BROWN**

"Ayinesi iştir kişinin" ama iş işten geçmeden bakılırsa kıymeti var.

— **SUAT ÜNSAL**

Yarın, yorgun kimselerin değil, rahatına kıyabilenlerindir.

— **NURULLAH ATAÇ**

Bazı şeyleri ikinci elden öğrenmeliyiz. Bütün yanlışları denemek için zamanımız yok.

— **H. HALL**

Merhamet masum olduğu için her kalbe misafir olmaz.

— **İBNİ HALDUN**

Hayat gerçekten kırk yaşında başlar. O zamana kadar sadece araştırma yaparsınız.

— **C. G. JUNG**

Arkadaşını söyle sana kim olduğunu söyleyeyim.

— **ATASÖZÜ**

HÂL DİLİ
OSMAN SUROĞLU

Her sabah,

Yeniden başlarım yaşamağa.
Unuturum dünleri,
Yepyeni bir ülkede açarım gözlerimi.

Her sabah,
Bir çocuk sevinciyle gülerim.
Dün geçti,
Dün bitti,
Bugün yepyeni bir gün.

Her sabah,
Umutla dolar içim.
Belki bugün,
En güzel günüm olacak.
Belki bugün,
Aradığım mutluluğu bulacağım.

Ziya Osman Saba